

Ustav Republike Hrvatske i pravo na pristup informacijama

Iričanin, Dora

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:049639>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

PRAVNI FAKULTET U ZAGREBU

Katedra za ustavno pravo

Dora Iričanin

USTAV REPUBLIKE HRVATSKE I PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA

Diplomski rad

Mentor: Prof. dr. sc. Đorđe Gardašević

Zagreb, ožujak 2023.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. OSTVARIVANJE PRAVA NA PRISTUP INFORMACIJAMA.....	5
2.1. PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA U USTAVU REPUBLIKE HRVATSKE	8
2.2. ZAKON O PRAVU NA PRISTUP INFORMACIJAMA	10
2.3. IZMJENE ZAKONA	11
2.4. SLUŽBENIK I POVJERENIK ZA INFORMIRANJE	12
3. PRAKSA USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE.....	14
3.1. USTAVNA TUŽBA	14
3.2. ODLUKA USTAVNOG SUDA RH U-III-5112/2011	15
3.3. ODLUKA USTAVNOG SUDA RH U-III-1267/2015.....	21
3.4. ODLUKA USTAVNOG SUDA RH U-III-2599/2012.....	27
3.5. ODLUKA USTAVNOG SUDA RH U-III-4572/2018.....	32
4. ZAKLJUČAK.....	35
5. LITERATURA	37

1. UVOD

U ovom radu pisat ću o pravu na pristup informacijama u Republici Hrvatskoj, njegovom zakonskom uređenju i načinu ostvarivanja, osvrnut ću se na izmjene Zakona koji ga uređuje te na praksu Ustavnog suda Republike Hrvatske. R. Marić-Ivanović piše da je „pravo na informaciju autentično pravo koje pripada svakom čovjeku.“¹ Zajamčeno mu je Ustavom Republike Hrvatske², zakonom te međunarodnim konvencijama. U Republici Hrvatskoj, pravo na pristup informacijama uvedeno je u pravni sustav u procesu prilagodbe i usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa standardima Europske Unije.³ Prvi propis ustavnog ranga koji uređuje pravo na pristup informacijama donio je švedski parlament 1766. godine, a bio je to zakon koji je uređivao slobodu pisanja i tiska te je priznao da je sloboda tiska ovisna o pristupu informacijama.⁴ Opća deklaracija o pravima čovjeka⁵ kao sveobuhvatni dokument zaštite ljudskih prava, propisuje da svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, a to pravo uključuje slobodu zadržavanja mišljenja bez uplitanja te slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja putem bilo kojeg medija i bez obzira na granice.⁶

U travnju 2008. godine Vijeće Europe predstavilo je javnosti posljednji Nacrt Konvencije o pristupu službenim dokumentima.⁷ Kako navodi R. Marić-Ivanović: „sastavljanje ovog nacrtu logičan je slijed dugogodišnjeg razvoja prava na pristup informacijama u okviru Vijeća Europe, počevši od usvajanja čitavog niza instrumenata sve do razvitka sudske prakse Europskog suda za ljudska prava u primjeni Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda.“⁸ Kako pišu Đ. Gardašević i R. Podolnjak, primjena Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda⁹, proizvela je neke prilično jasne standarde o pravu na slobodan pristup informacijama. Unatoč tome što ovaj dokument ne sadrži njegovu posebnu odredbu, samo se

¹ Marić-Ivanović, Renata, Pravo na pristup informacijama kao osobno pravo, <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/pravo-na-pristup-informacijama-kao-osobno-pravo>, 2. veljače 2023.

² Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10., 5/14.), Dalje u tekstu: Ustav

³ Šurina, Sanja, Dug put do prava na pristup informacijama u Hrvatskoj, Političke analize, vol. 3, br. 9, str. 38.

⁴ Access Info Europe, History of Right of Access to Information, <https://www.access-info.org/2009-07-25/history-of-right-of-access-to-information/>, 24. veljače 2023.

⁵ Odluka o objavi Opće deklaracije o ljudskim pravima (Narodne novine, br. 12/2009.)

⁶ *Ibid.*, čl. 18.

⁷ Gardašević, Đorđe: Nacrt Konvencije Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima u: Izgradnja demokratskih ustavnopravnih institucija Republike Hrvatske, Smerdel, Branko, Hrvatska udruga za ustavno pravo, 2011., str. 541.

⁸ Marić-Ivanović, Renata, Pravo na pristup informacijama kao osobno pravo, <https://www.iusinfo.hr/document?sopi=CLN20V01D2009B199>, 20. veljače 2023.

⁹ (Europska) Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Međunarodni ugovor, br. 18/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06., 2/10., 13/17.), Dalje u tekstu: Konvencija

pravo tumači kao materijalno u odnosu prema drugim važnim konvencijskim pravima i slobodama, uključujući zabranu mučenja iz članka 3., pravo na pravično suđenje iz članka 6., pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života iz članka 8. te pravo na slobodu izražavanja zajamčeno člankom 10. Konvencije.¹⁰

Nadalje, R. Marić-Ivanović navodi da, s obzirom na to da velika većina država Europe danas ima odgovarajuće zakone na ovom polju, značenje buduće Konvencije o pristupu službenim dokumentima ponajprije je tendencija kodifikaciji i unifikaciji.¹¹ Gardašević navodi da Nacrt Konvencije o pristupu službenim dokumentima počiva na nekoliko načela. Prvo načelo može se nazvati „načelom minimalnog standarda“ i glasi: „načela sadržana ovdje treba shvatiti bez ograničenja u odnosu na one domaće zakone kao i druge akte, kao i međunarodne ugovore, koji priznaju šire pravo pristupa službenim dokumentima.“¹² Ostala bitna konvencijska načela su: načelo presumpcije javnosti svih informacija sadržanih u službenim dokumentima, načelo jednakosti u pristupu informacijama, načelo da nitko ne mora dokazivati svoj pravni ili drugi interes u postavljanju zahtjeva za pristupu određenim informacijama te načelo razmjernosti u ograničavanju prava na pristup informacijama.¹³

Konvencija o pristupu službenim dokumentima ili Tromsø konvencija, prvi je svjetski obvezujući ugovor o pristupu informacijama, a stupio je na snagu 1. prosinca 2020. Ratificiralo ju je 12 zemalja, uključujući Bosnu i Hercegovinu, Estoniju, Finsku, Mađarsku, Litvu, Crnu Goru, Norvešku, Republika Moldavija, Švedska, Ukrajina i Island. Još je osam zemalja, potpisalo Konvenciju, ali je još nije ratificiralo.¹⁴

Važnost prava na pristup informacijama za redovno funkcioniranje demokratskog poretka, priznato je i na razini Europske unije.¹⁵ Ugovor o funkcioniranju Europske unije u članku 15. stavku 1. propisuje da: „institucije, tijela, uredi i agencije Unije, radi promicanja dobrog upravljanja i osiguranja sudjelovanja civilnog društva, pri svome radu koliko je god to moguće

¹⁰ Gardašević Đorđe, Podolnjak, Robert, GREAT EXPECTATIONS: THE NEW CROATIAN FREEDOM OF INFORMATION ACT, *Iustinianus Primus Law Review*, VI, 2014.

¹¹ Marić-Ivanović, Renata, Pravo na pristup informacijama kao osobno pravo, <https://www.iusinfo.hr/document?sopi=CLN20V01D2009B199>, 20. veljače 2023.

¹² Gardašević, Đorđe: Nacrt Konvencije Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima u: *Izgradnja demokratskih ustavnopravnih institucija Republike Hrvatske*, Smerdel, Branko, Hrvatska udruga za ustavno pravo, 2011., str. 542.

¹³ *Ibid*, str. 542. i str. 543.

¹⁴ Konvencija o pristupu službenim dokumentima, <https://rm.coe.int/1680084826>, <https://www.coe.int/en/web/access-to-official-documents>, 6. ožujka 2023.

¹⁵ Odluka Ustavnog suda RH U-III-1267/2015, od 21. studenog 2017.

poštuju načelo otvorenosti djelovanja.“¹⁶ U članku 11. Povelje o temeljnim pravima Europske unije propisano je da: „svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo uključuje slobodu mišljenja te primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja tijela javne vlasti i bez obzira na granice.“¹⁷ Članak 2. Zakona o pravu na pristup informacijama propisuje da se tim zakonom: „u hrvatsko zakonodavstvo preuzimaju odredbe Direktive (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o otvorenim podacima i ponovnoj uporabi informacija javnog sektora (preinaka) (SL L 172, 26. 6. 2019.) te da se osigurava provedba Uredbe 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije (SL L 145, 31. 5. 2001.).“¹⁸

Prepoznajući važnost prava na pristup informacijama za daljnji napredak na području razvoja ljudskih prava, vladavine prava i transparentnosti, 74. Opća skupština Ujedinjenih naroda je u listopadu 2019. godine donijela odluku da se 28. rujna obilježava kao Međunarodni dan prava na pristup informacijama.¹⁹

2. OSTVARIVANJE PRAVA NA PRISTUP INFORMACIJAMA

A. Musa iznosi da je „ideja da vlast treba biti otvorena, vidljiva, pristupačna, da informira građane i organizirane interesne skupine o onome što radi i kako troši javni prihod danas globalno prihvaćena. Koristi transparentne vlasti vide se u povećanoj odgovornosti, smanjivanju diskrecije i arbitrarnosti, smanjenoj korupciji, informiranom građanstvu i posljedično boljoj kvaliteti demokracije i vladavini prava.“²⁰ Važan instrument za ostvarivanje transparentnosti djelovanja i rada javne vlasti svakako je i pravo na pristup informacijama. Postupanja tijela javne vlasti podložna su nadzoru od strane Povjerenika za informiranje²¹, a odluke Povjerenika za informiranje, kao neovisnog tijela, podložne su kontroli Visokog upravnog suda Republike Hrvatske.²² Tijela javne vlasti su: tijela državne uprave (npr. ministarstva, državne upravne organizacije, uredi državne uprave u županijama), druga državna

¹⁶ Ugovor o funkcioniranju Europske Unije, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=HR>, 03. ožujak 2023.

¹⁷ Povelja o temeljnim pravima Europske unije, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT>, 7. veljače 2023.

¹⁸ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13., 85/15., 69/22.), čl. 2.

¹⁹ Međunarodni dan prava na pristup informacijama, <https://pristupinfo.hr/medunarodni-dan-prava-na-pristup-informacijama-2/>, 22. studenog 2022.

²⁰ Musa, Anamarija, TRANSPARENTNOST – ZAŠTO I KAKO?, fju_5.pdf (iju.hr), Friedrich Ebert Stiftung i Institut za javnu upravu, 2013., str. 9., fju_5.pdf (iju.hr) 20. veljače 2023.

²¹ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13., 85/15., 69/22.), čl. 35.

²² *Ibid*, čl. 26.

tijela (npr. Hrvatski sabor, Predsjednik Republike, Vlada Republike Hrvatske, Hrvatska narodna banka, Državni ured za reviziju, Pučki pravobranitelj i druga neovisna tijela, sudovi i druga pravosudna tijela), jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (općine, gradovi, županije), pravne osobe i druga tijela koja imaju javne ovlasti (npr. agencije, zavodi, fondovi, komore, udruge s javnim ovlastima i druge pravne osobe čiji je osnivač Republika Hrvatska ili jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave (npr. Hrvatska radio televizija), pravne osobe koje obavljaju javnu službu (npr. ustanove iz područja obrazovanja, zdravstva, kulture), pravne osobe koje se temeljem posebnog propisa financiraju pretežito ili u cijelosti iz državnog proračuna ili iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno iz javnih sredstava (nameta, davanja i slično), turističke zajednice i trgovačka društva u kojima Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju zasebno ili zajedno većinsko vlasništvo (npr. Odašiljači i veze d.o.o., Hrvatska elektroprivreda d.d.). Korisnik prava na pristup informacijama je: „svaka domaća i strana fizička ili pravna osoba.“²³ Bitno je naglasiti da to pravo, po načelu jednakosti, pripada svim korisnicima na jednak način i pod jednakim uvjetima, korisnici su ravnopravni u njegovu ostvarivanju.²⁴ Nadalje, iz načela raspolaganja informacijom, proizlazi ovlaštenje korisnika da ako raspolaže informacijom sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama, ima pravo tu informaciju iznositi javno.²⁵ Kako stoji u članku 18. Zakona: „Podnositelj zahtjeva nije obvezan navesti razloge zbog kojih traži pristup informaciji, niti je obvezan pozvati se na primjenu Zakona o pravu na pristup informacijama.“²⁶ Pravo na pristup informacijama obuhvaća: „pravo korisnika na traženje i dobivanje informacije kao i obvezu tijela javne vlasti da omogući pristup zatraženoj informaciji, odnosno da objavljuje informacije neovisno o postavljenom zahtjevu kada takvo objavljivanje proizlazi iz obveze određene zakonom ili drugim propisom.“²⁷ Člankom 15. stavkom 1. Zakona propisano je apsolutno ograničenje prava na pristup informacijama: „Tijela javne vlasti ograničit će pristup informacijama koje se tiču svih postupaka koje vode nadležna tijela u prethodnom i kaznenom postupku za vrijeme trajanja tih postupaka.“²⁸ Stavak 2. istog članka propisuje da tijela javne vlasti mogu ograničiti pristup ako je informacija klasificirana stupnjem tajnosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka, ako je informacija profesionalna, poslovna ili porezna tajna, ako je zaštićena

²³ *Ibid*, čl.5.

²⁴ *Ibid*, čl. 8.

²⁵ *Ibid*, čl. 9.

²⁶ *Ibid*, čl. 18.

²⁷ *Ibid*, čl. 5.

²⁸ *Ibid*, čl.15.

propisima kojima se uređuje područje zaštite osobnih podataka ili pravo intelektualnog vlasništva te ako je pristup informaciji ograničen sukladno međunarodnim ugovorima ili je riječ o informaciji nastaloj prilikom sklapanja odnosno pristupanja međunarodnim ugovorima.²⁹ Ako postoje osnove sumnje da bi objavljivanje informacije onemogućilo „učinkovito, neovisno i nepristrano vođenje sudskog, upravnog ili drugog pravno uređenog postupka, izvršenje sudske odluke ili kazne“³⁰ ili bi rad tijela koja obavljaju upravni, inspekcijski odnosno nadzor zakonitosti tijela javne vlasti mogu ograničiti pristup toj informaciji.³¹ Također, tijela javne vlasti mogu ograničiti pristup informaciji ako je: „informacija u postupku izrade unutar jednog ili među više tijela javne vlasti, a njezino bi objavljivanje prije dovršetka izrade cjelovite i konačne informacije moglo ozbiljno narušiti proces njezine izrade ili je informacija nastala u postupku usuglašavanja pri donošenju propisa i drugih akata te u razmjeni stavova i mišljenja unutar jednog ili među više tijela javne vlasti, a njezino bi objavljivanje moglo dovesti do pogrešnog tumačenja sadržaja informacije, ugroziti proces donošenja propisa i akata ili slobodu davanja mišljenja i izražavanja stavova.“³² Razlikujemo proaktivni način ostvarivanja prava na pristup informacijama koji podrazumijeva objavu informacija neovisno o tome je li netko od građana postavio zahtjev za njihovu objavu/dostavu ili nije te reaktivni način kojim se građanima omogućuje pristup informacijama nakon predaje njihovog zahtjeva. Zakonodavac, u članku 10. Zakona o pravu na pristup informacijama, propisuje proaktivnu obvezu tijelima javne vlasti da na internetskim stranicama na lako pretraživ način i u strojno čitljivom obliku objavljuju 14 skupina informacija neovisno o postavljenom zahtjevu.³³ Informacija je definirana kao: „svaki podatak koji posjeduje tijelo javne vlasti u obliku dokumenta, zapisa, dosjea, registra, neovisno o načinu na koji je prikazan (napisani, nacrtani, tiskani, snimljeni, magnetni, optički, elektronički ili neki drugi zapis), koji je tijelo izradilo samo ili u suradnji s drugim tijelima ili dobilo od druge osobe, a nastao je u okviru djelokruga ili u vezi s organizacijom i radom tijela javne vlasti.“³⁴ Zakonom je definirana i međunarodna informacija kao: „ona informacija koju je Republici Hrvatskoj ustupila strana država ili međunarodna organizacija s kojom Republika Hrvatska surađuje ili joj je član.“³⁵

²⁹ *Ibid*

³⁰ *Ibid*

³¹ *Ibid*

³² *Ibid*

³³ *Ibid*, čl. 10.

³⁴ *Ibid*, čl. 5.

³⁵ *Ibid*

2.1. PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA U USTAVU REPUBLIKE HRVATSKE

Najvažniji izvor prava na pristup informacijama u Republici Hrvatskoj je Ustav. Na sjednici Hrvatskog sabora održanoj 16. lipnja 2010. godine, Hrvatski sabor donio je Odluku o proglašenju Promjene Ustava Republike Hrvatske. Između ostalog, došlo je do promjene članka 38. kojim se, do izmjene u lipnju 2010. godine, jamčila sloboda mišljenja i izražavanja misli koja obuhvaća osobitu slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa te slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja. Nadalje, ustavnom odredbom članka 38. stavka 3. zabranjena je cenzura, te je ustanovljeno da novinari imaju pravo na slobodu izvještavanja i pristupa informacijama.³⁶ Spomenutim je odredbama dodan i novi stavak 4. kojim je zajamčeno da svatko ima pravo na pristup informacijama: „jamči se pravo na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti. Ograničenja prava na pristup informacijama moraju biti razmjerna naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju te nužna u slobodnom i demokratskom društvu, a propisuju se zakonom.“³⁷ Iz odredbe proizlazi, da pravo na pristup informacijama nije apsolutno pravo već Ustav predviđa ograničenja.

U polju predviđenih izuzetaka od ostvarenja prava na pristup informacijama, Konvencija o pristupu službenim dokumentima iznosi taksativno navedenu listu legitimnih ograničenja, a to su nacionalna sigurnost, obrana i međunarodni odnosi, javna sigurnost, prevencija, istraga i progon počinitelja kažnjivih djela, provođenje stegovnih postupaka, inspeksijske i nadzorne mjere tijela javne vlasti, privatnost i drugi legitimni privatni interesi, komercijalni i drugi gospodarski interesi, gospodarska, monetarna i tečajna politika, jednakost stranaka u sudskim postupcima i učinkovito provođenje sudskih postupaka, zaštita okoliša te interne odluke tijela javne vlasti.³⁸

Članak 16. Ustava kao *lex generalis* ističe opće načelo razmjernosti: „slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje. Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za

³⁶ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00 28/01.) , čl. 38.

³⁷ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10, 5/14.), čl. 38.

³⁸ Konvencija o pravu na pristup službenim dokumentima, <https://rm.coe.int/1680084826> , čl. 3., 17. veljače 2023.

ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.“³⁹ Članak 38. stavak 4. Ustava RH kao *lex specialis* članku 16. Ustava RH ističe da, uz poštivanje načela razmjernosti, ograničenja na pristup informacijama u svakom pojedinačnom slučaju moraju biti nužna u slobodnom i demokratskom društvu.⁴⁰ A. Rajko piše da je „reguliranjem ustavnog jamstva prava na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti bilo koje ograničenje tog prava podliježe tzv. trodijelnom testu iz čl. 16. Ustava (propisanost zakonom, razmjernost naravi potrebe za ograničenjem u svakome pojedinom slučaju te potreba zaštite jednog od četiriju dobara – slobode i prava drugih ljudi, pravnog poretka, javnog morala ili zdravlja).“⁴¹ Zatim navodi: „druga rečenica novog stavka 4. članka 38. Ustava sadržava ponavljanje dvaju elemenata trodijelnog testa (razmjernost i zakonska propisanost). Međutim, u istoj je rečenici sadržan dodatni kriterij ograničenja prava na pristup informacijama, koji se ne primjenjuje na dopuštenost ograničenja drugih ustavnih sloboda i prava: nužnost u slobodnome i demokratskom društvu.“⁴² Iz toga proizlazi sljedeće: „svako ograničenje ustavnog prava na pristup informacijama javnog sektora podliježe četverodijelnom testu, tj. kumulativnom ispunjenju sljedećih pretpostavki: propisanost zakonom, razmjernost naravi potrebe za ograničenjem u svakome pojedinom slučaju, potreba zaštite (barem) jednog od četiriju dobara – slobode i prava drugih ljudi, pravnog poretka, javnog morala ili zdravlja te nužnost u slobodnome i demokratskom društvu.“⁴³

Kako bi se u svakom pojedinom slučaju zahtjeva za pristup informacijama odredilo treba li ograničiti ili omogućiti pristup informacijama ako prevladava javni interes, u praksi se provodi test razmjernosti i javnog interesa. Može ga provesti tijelo javne vlasti nadležno za postupanje po zahtjevu,⁴⁴ Povjerenik za informiranje,⁴⁵ Visoki upravni sud u upravnom sporu, iako to u Zakonu o upravnim sporovima nije eksplicitno navedeno⁴⁶ te Ustavni sud Republike Hrvatske.

Člankom 5. stavkom 7. Zakona propisano je: „Test razmjernosti i javnog interesa je procjena razmjernosti između razloga za omogućavanje pristupa informaciji i razloga za ograničenje te

³⁹ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10, 5/14.), čl. 16.

⁴⁰ *Ibid*, čl. 38.

⁴¹ Rajko, Alen, Implikacije uvrštavanja prava na pristup informacijama javnog sektora u Ustav Republike Hrvatske, Hrvatska javna uprava, god. 10., br.3., 2010., str. 630.

⁴² *Ibid*

⁴³ *Ibid*

⁴⁴ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13., 85/15., 69/22.), čl. 16.

⁴⁵ *Ibid*, čl. 25.

⁴⁶ Smjernice za provedbu Zakona o pravu na pristup informacijama, Test razmjernosti i javnog interesa, str 22., <https://www.pristupinfo.hr/wp-content/uploads/2018/10/Smjernice-Test-razmjernosti-i-javnog-interesa.pdf?x57830>, 19. veljače 2023.

omogućavanje pristupa informaciji ako prevladava javni interes.⁴⁷ Tijelo javne vlasti treba utvrditi bi li omogućavanjem pristupa traženoj informaciji u svakom pojedinom slučaju neki od zaštićenih interesa bio ozbiljno povrijeđen, te prevladava li potreba zaštite prava na ograničenje ili javni interes. Ako je utvrđeno da javni interes prevladava nad štetom po zaštićene interese, tijelo javne vlasti će informaciju učiniti dostupnom.⁴⁸

Đ. Gardašević kaže: „iako test javnog interesa u svakom slučaju potencijalno može provocirati značajne dvojbe u praktičnoj primjeni, neke osnovne konture njegove valjane aplikacije ipak se mogu detektirati. U tom je smislu jasno kako pojam javnog interesa mora imati određene osobito važne kvalitativne značajke, odnosno taj interes svakako mora na određeni način biti od prevladavajućeg značaja u odnosu na zaštićeno dobro, što se procjenjuje u svakom konkretnom slučaju u posebnom postupku balansiranja. Također, važna je i karakteristika „javnosti” interesa, odnosno povezanost s određenim „javnim dobrom” (transparentnost institucija općenito), a ne s privatnim interesima individualnih subjekata.“⁴⁹

2.2. ZAKON O PRAVU NA PRISTUP INFORMACIJAMA

Pravo na pristup informacijama i ponovna uporaba informacija koje posjeduju tijela javne vlasti na zakonskoj razini prvi je put u Republici Hrvatskoj uređeno Zakonom o pravu na pristup informacijama⁵⁰ koji je stupio na snagu 7. studenog 2003. godine. Kako navodi A. Rajko: „taj zakon suštinski je noveliran jednom, 2010. godine, ali je formalno to napravljeno dvaput, i 2010. i 2011. godine, u jednakom tekstu. Prvo je noveliranje ukinuto od strane Ustavnog suda Republike Hrvatske zbog nedovoljne većine prilikom izglasavanja u Hrvatskom saboru. Noveliranju Zakona prethodila je važna novost – izričito uvrštavanje prava na pristup informacijama javnog sektora u Ustav Republike Hrvatske.“⁵¹ Novi Zakon stupio je na snagu 8. ožujka 2013. godine, a iste je godine donesena i Direktiva 2013/37/EU Europskog

⁴⁷ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13., 85/15., 69/22.), čl. 5.

⁴⁸ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13., 85/15., 69/22.), čl. 16.

⁴⁹ Gardašević, Đorđe: Transparentnost javne vlasti na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, u: Decentralizacija, Kreĝar, Josip, Đulabić, Vedran, Musa, Anamarija, Ravlić, Slaven, Rogić Lugarić, Tereza, Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, Zagreb, 2011., str. 154.

⁵⁰ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 172/03.)

⁵¹ Rajko Alen, Novi zakon o pravu na pristup informacijama-geneza i otvorena pitanja, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 51, 2/2014., str. 415.-427., <https://hrcak.srce.hr/file/177256>, 30. siječnja 2023.

parlamenta i vijeća od 26. lipnja 2013. godine o izmjeni Direktive 2003/98/EZ o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora.⁵²

Nadalje, Zakon je bio izmijenjen 2015. godine, a trenutno važeći zakonski tekst stupio je na snagu 25. lipnja 2022. godine. Svakom izmjenom u Zakon su se uvodili novi pojmovi te su se nametale dodatne obaveze tijelima javne vlasti.

2.3. IZMJENE ZAKONA

Kada je 2003. godine stupio na snagu zakonodavni okvir koji uređuje pravo na pristup informacijama, imao je 29 članaka. Definiranih zakonskih pojmova bilo je samo 5, a svim izmjenama do danas, taj je broj dosegao 24 definirana zakonska pojma. Kako navodi Đ. Gardašević: „ključni nedostatak ove verzije Zakona, bio je sadržan u činjenici što njome nije pravno propisan fundamentalni element cjelokupnog koncepta, test javnog interesa.“⁵³ Od novina uvedenih Izmenama i dopunama Zakona iz 2010., odnosno 2011. godine posebno je važno istaknuti uvođenje testa javnog interesa i razmjernosti⁵⁴ te mogućnost ulaganja žalbe Agenciji za zaštitu osobnih podataka kao neovisnom tijelu.⁵⁵ U svrhu usklađivanja s Direktivom Europskog parlamenta i vijeća od 2013. godine, donesen je novi Zakon o pravu na pristup informacijama.⁵⁶ kojim je uvedeno nekoliko značajnih novina od kojih valja istaknuti: proširenje kruga tijela javne vlasti, jačanje i proširenje obveze proaktivnih objava informacija putem kataloga informacija, korigirane su novčane kazne za počinjenje prekršaja, a tu je i odredba o ponovnoj uporabi informacija. Stupanjem na snagu novog Zakona⁵⁷ 2015. godine utvrđeno je da informacije, radi ponovne upotrebe, moraju biti u otvorenom obliku i u skladu s otvorenim standardima. Osim toga, nameće se obveza tijelima javne vlasti da uz objavu informacija u strojno čitljivom obliku objavljuju i metapodatke, podatke o podacima, odnosno podatke koji opisuju karakteristike nekog izvora.⁵⁸ Nadalje, da bi se neka informacija mogla

⁵² Direktiva 2013/37/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o izmjeni Direktive 2003/98/EZ o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0037&from=HR>, 3. prosinca 2022.

⁵³ Gardašević, Đorđe: Transparentnost javne vlasti na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, u: Decentralizacija, Kregar, Josip, Đulabić, Vedran, Musa, Anamarija, Ravlić, Slaven, Rogić Lugarić, Tereza, Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, Zagreb, 2011., str. 144.

⁵⁴ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 172/03., 144/10., 37/11.), čl. 8.

⁵⁵ *Ibid*, čl. 21.

⁵⁶ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13)

⁵⁷ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13., 85/15)

⁵⁸ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13., 85/15., 69/22.), čl. 28.

ponovno upotrijebiti, određeno je da ona mora biti objavljena ili dostupna: „u strojno čitljivom obliku, a to je takav oblik datoteke koji je strukturiran na način da ga neka softverska aplikacija može lako identificirati, prepoznati i iz njega izdvojiti određene podatke, kao što je primjerice CSV, JSON, XML, RDF.“⁵⁹ Sve su to novi zakonski pojmovi definirani u članku 5. Zakona.

2.4. SLUŽBENIK I POVJERENIK ZA INFORMIRANJE

Iz članka 13. Zakona proizlazi obveza za tijela javne vlasti da, radi osiguravanja prava na pristup informacijama, donesu odluku kojom će odrediti posebnu službenu osobu mjerodavnu za rješavanje ostvarivanja prava na pristup informacijama, službenika za informiranje.⁶⁰ Osim što obavlja poslove redovitog objavljivanja informacija, službenik za informiranje rješava pojedinačne zahtjeve za pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija, unapređuje način obrade, razvrstavanja, čuvanja i objavljivanja informacija koje su sadržane u službenim dokumentima koji se odnose na rad tijela javne vlasti i osigurava neophodnu pomoć podnositeljima zahtjeva u vezi s ostvarivanjem prava utvrđenih Zakonom.⁶¹ Nakon urednog zaprimanja zahtjeva, zakonska obveza nalaže javnom tijelu rok u kojem on ima biti riješen: „na temelju zahtjeva za pristup informaciji tijelo javne vlasti će odlučiti najkasnije u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.“⁶² Članak 22. Zakona propisuje mogućnost produženja rokova: „rokovi za ostvarivanje prava na pristup informaciji mogu se produžiti za 15 dana, računajući od dana kad je tijelo javne vlasti trebalo odlučiti o zahtjevu za pristup informaciji ako se informacija mora tražiti izvan sjedišta tijela javne vlasti, ako se jednim zahtjevom traži veći broj različitih informacija, ako je to nužno da bi se osigurala potpunost i točnost tražene informacije ili ako je dužno provesti test razmjernosti i javnog interesa, sukladno odredbama Zakona.“⁶³ Ako dođe do produženja roka, tijelo javne vlasti dužno je: „bez odgode, a najkasnije u roku od osam dana, od dana zaprimanja urednog zahtjeva obavijestiti podnositelja zahtjeva i navesti razloge zbog kojih je taj rok produžen.“⁶⁴ Člankom 25. Zakona propisano je: „protiv rješenja tijela javne vlasti može se izjaviti žalba Povjereniku u roku od 15 dana od dana dostave rješenja.“⁶⁵ Obveza Povjerenika je da, najkasnije u roku od 60 dana od dana predaje uredne žalbe, rješenje o žalbi donese i dostavi stranci putem

⁵⁹ *Ibid*

⁶⁰ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13., 85/15., 69/22.), čl. 13.

⁶¹ *Ibid*

⁶² Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13., 85/15., 69/22.), čl. 20.

⁶³ *Ibid*, čl.22.

⁶⁴ *Ibid*

⁶⁵ *Ibid*, čl. 25.

prvostupanjskog tijela.⁶⁶ Povjereniku se može izjaviti i žalba zbog tzv. „šutnje uprave“, odnosno kad tijelo javne vlasti u propisanom roku, koji iznosi 15 dana, ne odluči o podnositeljevom zahtjevu odnosno prigovoru.⁶⁷ Kad Povjerenik za informiranje utvrdi da tijelo javne vlasti nije postupilo po zahtjevu iz opravdanih razloga, odredit će prvostupanjskom tijelu novi rok za donošenje rješenja koji ne može biti duži od 30 dana. Kad utvrdi da razlozi nisu opravdani, može zatražiti spis predmeta i sam riješiti zahtjev za pristup informacijama ili može naložiti prvostupanjskom tijelu da u roku od 15 dana donese traženo rješenje.⁶⁸

U Zakonu iz 2003. godine bilo je propisano da je žalbeno odlučivanje u nadležnosti čelnika tijela javne vlasti,⁶⁹ što je, kako piše A. Rajko, „rezultiralo izrazito decentraliziranim odlučivanjem.“⁷⁰

2013. godine u hrvatski je pravni sustav uveden Povjerenik za informiranje, neovisno tijelo odgovorno za zaštitu Ustavom zajamčenog prava na pristup informacijama. Do izbora Povjerenika za informiranje i ustrojavanja Ureda Povjerenika poslove zaštite prava na pristup informacijama obavljala je Agencija za zaštitu podataka.⁷¹ Danom izbora Povjerenika zaposlenici Odjela za pravo na pristup informacijama Agencije za zaštitu osobnih podataka prešli su u Ured povjerenika gdje su nastavili obavljati isti posao koji su prethodno obavljali u Agenciji.⁷² Člankom 35. Zakona, određeni su poslovi i ovlasti Povjerenika: „povjerenik štiti, prati i promiče pravo na pristup informacijama i pravo na ponovnu uporabu informacija.“⁷³ Također: „povjerenik ne može biti pozvan na odgovornost, pritvoren ili kažnjen za izraženo mišljenje i poduzete radnje u okviru svog djelokruga rada, osim ako se radi o kršenju zakona od strane Povjerenika koje predstavlja kazneno djelo.“⁷⁴ Povjerenik, između ostaloga, provodi inspekcijski nadzor nad provedbom Zakona, predlaže tijelima javne vlasti poduzimanje mjera radi unapređivanja ostvarivanja prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija, informira javnost o ostvarivanju prava korisnika na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija. Bira ga Hrvatski sabor na 5 godina uz mogućnost ponovnog

⁶⁶ *Ibid*

⁶⁷ *Ibid*

⁶⁸ Zakon o općem upravnom postupku (Narodne novine, br. 47/09., 110/21.), čl. 119.

⁶⁹ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 172/03.), čl. 17.

⁷⁰ Rajko Alen, Novi zakon o pravu na pristup informacijama-geneza i otvorena pitanja, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 51, 2/2014., str. 415.-427., <https://hrcak.srce.hr/file/177256>, 30. siječnja 2023.

⁷¹ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 172/03., 144/10., 37/11., 77/11., 25/13.), čl. 66.

⁷² *Ibid*

⁷³ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13., 85/15., 69/22.), čl. 35.

⁷⁴ *Ibid*

izbora, također Hrvatskom saboru podnosi izvješće o provedbi Zakona i druga izvješća kad Hrvatski sabor to od njega zatraži.⁷⁵

Po mom mišljenju, trenutno važeće zakonsko uređenje kojim je propisano da u povodu žalbe protiv rješenja tijela javne vlasti odlučuje Povjerenik za informiranje najbolje je od dosadašnja 3 zakonska uređenja. Ovo smatram zato što je Povjerenik za informiranje neovisno i nepristrano tijelo kojemu je jedina zadaća osigurati zaštitu i promicanje prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija. S druge strane, Agencija za zaštitu osobnih podataka, iako je neovisno tijelo, ima i druge zadaće, a tijelo javne vlasti koje je donijelo rješenje te odlučivalo o žalbi protiv tog rješenja ne može na neovisan i nepristran način odlučivati povodom te žalbe.

U godišnjem izvješću o provedbi Zakona Povjerenika za informiranje za 2021. godinu stoji da je u trenutku obrade izvješća, izvješće za 2021. dostavilo 5.186 ili 88,5% od ukupno 5.857 tijela koja su se u trenutku obrade podataka nalazila na Popisu (16. veljače 2022.). Njih 671 ili 11,5% nije ispunilo svoju zakonsku obvezu, a još 25 tijela je započelo s ispunjavanjem izvješća, ali nisu dostavljeni odgovori na sva pitanja do isteka roka i trenutka zatvaranja aplikacije. I ove godine riječ je o blagom porastu broja tijela koja na vrijeme dostavljaju godišnje izvješće. Prošle godine je to učinilo 5.145 ili 88% tijela s Popisa, a 2019. njih 4.985 ili 85,8%.⁷⁶ Predstavljeni rezultati ukazuju na pozitivan trend u odnosu na praćenja prijašnjih godina.

3. PRAKSA USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

3.1. USTAVNA TUŽBA

U nastavku, bit će obrađene tri odluke Ustavnog suda donesene u postupcima koje je ustavnom tužbom pokrenula udruga GONG. Udruga GONG sebe predstavlja za megafon demokracije koji ometa korupciju, upozorava na političke ugroze i gradi ravnopravno građanstvo. Gong je utemeljen 1997. godine kao inicijativa „Građani organizirano nadgledaju glasanje“, no to je ime promijenjeno, izmjenama Statuta 2000. godine, u jednostavno GONG.⁷⁷ Iako je udruga GONG izvorno osnovana za nadziranje glasanja na izborima u Republici Hrvatskoj, njeno se područje djelovanja kroz godine proširilo. Danas je udruga GONG interdisciplinarni

⁷⁵ *Ibid*

⁷⁶ Izvješće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama za 2021., <https://pristupinfo.hr/wp-content/uploads/2022/03/1.-Izvjescje-o-provedbi-ZPPI-za-2021.pdf?x57830>, 10. prosinca 2022.

⁷⁷ GONG, <https://gong.hr/tko-smo/sto-je-gong/>, 17. veljače 2023.

istraživački laboratorij i zagovaračka režija za demokratizaciju, dobru vladavinu, građanski odgoj i obrazovanje, nezavisne medije i otporno civilno društvo.⁷⁸ A. Abramović, L. Kušan i G. Selanec u izdvojenom mišljenju uz Odluku Ustavnog suda 1267/2015 od 21. studenog 2017. pišu da je s obzirom na usku povezanost prava na pristup informacijama s načelom demokratske kontrole državne i javne vlasti od strane građana jasno da „ono ima posebnu vrijednost u kontekstu slobode medijskog informiranja kao i aktivističkog djelovanja udruga civilnog društva.“⁷⁹

Pravo na podnošenje ustavne tužbe ustavno je pravo zajamčeno člankom 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske: „svakome tko smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.“⁸⁰ Člankom 129. Ustava RH propisano je da „povodom ustavnih tužbi protiv pojedinačnih odluka državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravnih osoba s javnim ovlastima kad su tim odlukama povrijeđena ljudska prava i temeljne slobode, kao i pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu zajamčeni Ustavom Republike Hrvatske“⁸¹ odlučuje Ustavni sud Republike Hrvatske.

3.2. ODLUKA USTAVNOG SUDA RH U-III-5112/2011

U travnju 2016. godine vijeće Ustavnog suda Republike Hrvatske donijelo je odluku⁸² kojom je usvojena dopuštena i pravodobna ustavna tužba podnositeljice, udruge GONG.⁸³ Podnositeljica je 21. travnja 2011. godine Vladi Republike Hrvatske⁸⁴ podnijela zahtjev za ostvarivanje prava na pristup informacijama tražeći dostavljanje ili omogućavanje uvida u evidenciju ulazaka i izlazaka fizičkih osoba iz zgrade Vlade 04. kolovoza 2007. godine.⁸⁵

Komisija za ljudska prava Ujedinjenih Naroda, koja je od 1946. do 2006. godine djelovala kao glavni mehanizam Ujedinjenih Naroda za promicanje i zaštitu ljudskih prava, 1993. godine

⁷⁸ *Ibid*

⁷⁹ Odluka Ustavnog suda RH U-III-1267/2015 od 21. studenog 2017.

⁸⁰ Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 99/99., 29/02., 49/02.), čl. 62.

⁸¹ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10., 5/14.), čl. 125.

⁸² Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016.

⁸³ Dalje u tekstu: podnositeljica.

⁸⁴ Dalje u tekstu: Vlada

⁸⁵ Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016.

uspostavila je mandat Posebnog izvjestitelja za promicanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja. U njegovim izvješćima, kako navodi L. Ofak, zauzima se stajalište da članak 19. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima⁸⁶ o slobodi traženja, i primanja širenja informacija nameće „pozitivnu obvezu državama da osiguraju pristup informacijama, osobito u odnosu na informacije koje posjeduje Vlada te da se pravo na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti može lako deducirati iz članka 19. Međunarodnoga pakta.“⁸⁷

Vlada je, nakon zaprimanja zahtjeva, dopisom tražila od podnositeljice da dopuni svoj zahtjev te da u dopuni navede „konkretnu osobu ili osobu koja ju zanima kako bi, ukoliko bude moguće, udovoljila zahtjevu podnositeljice iako se, po Vladinoj procjeni, radi o nekvalificiranom podatku koji se smatra zbirkom osobnih podataka.“⁸⁸ Kako je podnositeljica zahtijevala dostavu evidencije ulazaka i izlazaka svih fizičkih osoba iz zgrade Vlade na datum 04. kolovoza 2007. godine, nije bila u mogućnosti navesti konkretne osobe koje su ju zanimale.⁸⁹ Vlada je potom donijela rješenje kojim je odbila podnositeljičin zahtjev za ostvarivanje prava na pristup informacijama pozivajući se na članak 8. stavak 1. Zakona u kojem stoji da: „tijelo javne vlasti može uskratiti pravo na pristup informaciji ako je informacija klasificirana stupnjem tajnosti sukladno zakonu i /ili općem aktu donesenom na temelju zakona kojim se propisuje tajnost podataka ili je zaštićena zakonom kojim se uređuje područje zaštite osobnih podataka, kao što je u ovom slučaju.“⁹⁰ Protiv tog rješenja, podnositeljica je u lipnju 2011. godine podnijela tužbu Upravnom sudu. Zakonom o upravnim sporovima⁹¹ propisano je da Upravni sud odlučuje o tužbama protiv pojedinačnih odluka javnopravnih tijela.⁹² Podnositeljica je, pozivajući se na ranije važeći Zakon o zaštiti osobnih podataka⁹³ u tužbi navela, u bitnome, da se: „osobni podaci mogu prikupljati u svrhu s kojom je ispitanik upoznat, koja je izričito navedena i u skladu sa zakonom i mogu se dalje obrađivati samo u svrhu u koju su prikupljeni, odnosno u svrhu koja je podudarna sa svrhom prikupljanja.“⁹⁴ Dodatno, navodi da se: „osobni podaci bez izričite privole ispitanika mogu prikupljati ako je obrada podataka

⁸⁶ Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/pdf/medjunarodni/medjunarodni_pakt_o_gradjanskim_i_politickim_pravima.pdf, 15. prosinca 2022.

⁸⁷ Ofak, Lana, Pravo na pristup informacijama kao pravo zaštićeno Europskom konvencijom i drugim međunarodnim ugovorima za zaštitu ljudskih prava, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 1991, v. 37, br. 2, 921-951, 2016, <https://hrcak.srce.hr/file/246513>, 16. prosinca 2022.

⁸⁸ Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016.

⁸⁹ *Ibid*

⁹⁰ *Ibid*

⁹¹ Zakon o upravnim sporovima (Narodne novine, br. 20/10.)

⁹² *Ibid*, čl. 12.

⁹³ Zakon o zaštiti osobnih podataka (Narodne novine, br. 103/03., 118/06., 41/08.)

⁹⁴ *Ibid* čl. 6.

nužna radi ispunjenja zadataka koji se izvršavaju u javnom interesu, a to uključuje i sastanke Vlade s fizičkim osobama, čiji bi rad trebao biti maksimalno transparentan, ili u izvršavanju javnih ovlasti koje ima voditelj zbirke osobnih podataka.“⁹⁵ Imajući u vidu interes javnosti, podnositeljica smatra da je Vlada trebala provesti spomenuti test javnog interesa prije donošenja predmetnog rješenja. Nadalje, podnositeljica se poziva na početne ustavne odredbe te navodi da je Ustavom propisano da u Republici Hrvatskoj: „vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu kao zajednici slobodnih i ravnopravnih državljana te narod ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika i neposrednim odlučivanjem“⁹⁶ te upravo radi toga ima pravo na uvid u rad svojih izabranih predstavnika. Ističe da su njeni navodi u skladu s člankom 10. Konvencije te u kojem stoji da: „svatko ima pravo na slobodu izražavanja, a to pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice.“⁹⁷ U sadržajnom se smislu zapravo odredba Ustava kojom se jamči pravo na pristup informacijama i članak 10. Konvencije podudaraju. Podnositeljica je Ustavnom sudu predložila izvršenje test javnog interesa sukladno zakonskim propisima i potom donošenje presude kojom se poništava predmetno rješenje Vlade i nalaže istoj „da u roku 15 dana dostavi tužitelju traženu informaciju u skladu s odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama.“⁹⁸

Vlada je u srpnju 2011. godine podnijela odgovor na tužbu Upravnom sudu te u bitnome navela, da je prema Zakonu o zaštiti osobnih podataka zabranjeno davanje osobnih podataka na korištenje drugim korisnicima za čiju obradu, odnosno korištenje nisu ovlašteni, između ostalih, prema zakonskoj odredbi u kojoj su taksativno navedeni slučajevi u kojima je obrada dopuštena, te ako je svrha za koju se osobni podaci traže na korištenje koje je nezakonito i nepošteno, a upravo to tužitelj zahtjeva.⁹⁹ Istaknula je da je evidencija ulazaka i izlazaka osoba iz zgrade Vlade samo za vladine potrebe.¹⁰⁰

Upravni sud je u osporenoj presudi Us-7252/2011-5 od 17. kolovoza 2011. godine naveo da je „interes javnosti predviđen kao zakonski razlog zbog kojeg se iznimno može odobriti pravo na pristup informaciji koja je zaštićena zakonom kojim se uređuje područje zaštite osobnih podataka. Osim postojanja interesa javnosti potrebno je da je takva informacija nužna za postizanje zakonom utvrđene svrhe te da je dopuštanje pristupa takvoj informaciji razmjerno

⁹⁵ Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016.

⁹⁶ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10., 5/14.), čl. 1., čl. 2.

⁹⁷ (Europska) Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Međunarodni ugovor, br. 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10.), čl. 10.

⁹⁸ Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016.

⁹⁹ Zakon o zaštiti osobnih podataka (Narodne novine, br. 103/03., 118/06., 41/08., 130/11), čl. 11.

¹⁰⁰ Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016.

cilju koji se time treba postići.“¹⁰¹ Nadalje, navodi da zahtjev kojim se traži popis svih osoba koje su ušle u zgradu Vlade određenog dana nije dovoljno precizan da bi bilo moguće ispitati postoje li uvjeti za primjenu iznimke od pravila kojim je zabranjeno dati informacije zaštićene zakonom kojim se uređuje područje zaštite osobnih podataka. Dodatno, otklanja prigovor podnositeljice da je uskratim tražene informacije povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja iz članka 10. Konvencije jer taj članak u stavku 2. predviđa i ograničenja navedenog prava pod uvjetima propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni, između ostalog, radi zaštite ugleda i prava drugih.¹⁰²

Podnositeljica u ustavnoj tužbi, uz navode iz tužbe podnesene Upravnom sudu, navodi, u bitnome da je „važno obilježje ustavnopravnog jamstva sudske kontrole zakonitosti pojedinačnih akata prema članku 19. stavku 2. Ustava da Ustavni sud mora za svoja utvrđenja dati jasne razloge te da se mora očitovati o relevantnim navodima tužitelja, kao i da se ta kontrola ne iscrpljuje u pravu na pokretanje upravnog spora pred Upravnim sudom, već se sadržaj tog jamstva proteže i na njegovu obvezu da u propisanom postupku odluči o zakonitosti osporenog akta“¹⁰³ te želi da joj se dostavi ili omogući uvid u evidenciju ulazaka i izlazaka fizičkih osoba iz zgrade Vlade 4. kolovoza 2007. te da je ispunila zahtjev prema kojem pisani zahtjev za pristup informacijama mora, između ostaloga, sadržavati i podatke koji su važni za prepoznavanje tražene informacije. U vezi s tim, nadalje navodi kako Vlada nije odbila zahtjev za dostavu informacija „iz razloga što podnositelj nije u potpunosti precizirao ili konkretizirao informaciju“¹⁰⁴ već iz razloga što se tražena informacija smatra zbirkom osobnih podataka. Stoga je „potpuno neutemeljeno inzistiranje Upravnog suda na nemogućnosti preciziranja zahtjeva.“¹⁰⁵ Podnositeljica ističe da je „nejasno kako bi mogla navesti konkretnu fizičku osobu koja je zanima iz evidencije ulazaka u zgradu Vlade kada joj je sam sadržaj evidencije nedostupan.“¹⁰⁶ Smatra da je time osporenim presudom dodatno prekršeno jamstvo iz članka 29. stavka 1. Ustava da: „svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela“¹⁰⁷ te da je ona dovedena „u situaciju apsurdna“ u kojoj bi trebala precizirati sadržaj informacije koja joj je nedostupna.¹⁰⁸ Ponovno navodi da joj je

¹⁰¹ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 172/03., 144/10., 37/11., 77/11.), čl. 8.

¹⁰² Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016.

¹⁰³ *Ibid*

¹⁰⁴ *Ibid*

¹⁰⁵ *Ibid*

¹⁰⁶ *Ibid*

¹⁰⁷ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10., 5/14.), čl. 29.

¹⁰⁸ Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016.

onemogućavanjem pristupa informacija povrijeđeno Konvencijom zajamčeno pravo na slobodu primanja i širenja informacija kao i pravo na djelotvorno pravno sredstvo pred domaćim državnim tijelima.¹⁰⁹ Podnositeljica predlaže usvajanje ustavne tužbe, ukidanje osporene presude te vraćanje predmeta Upravnom sudu na ponovni postupak.

Uz zakonske odredbe vezane uz pravo na pristup informacijama te odredbe Konvencije koje jamče pravo na pošteno suđenje, slobodu izražavanja, pravo na djelotvoran pravni lijek te granice primjene ograničenja prava, prema ocjeni Ustavnog suda, za procjenu osnovanosti ustavne tužbe, mjerodavne su sljedeće odredbe Ustava: članak 16.: „slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje. Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.“¹¹⁰ Nadalje; članak 19. koji zajamčuje sudsku kontrolu zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koja imaju javne ovlasti¹¹¹; članak 29. koji, u bitnome, kaže da: „svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama“¹¹²; članak 35. koji svakome jamči štovanje i pravnu zaštitu njegovog osobnog života¹¹³; članak 37. koji jamči: „sigurnost i tajnost osobnih podataka i da se bez privole ispitanika, osobni podaci mogu prikupljati, obrađivati i koristiti samo uz uvjete određene zakonom.“¹¹⁴ I na kraju, prema ocjeni Ustavnog suda, za procjenu osnovanosti ustavne tužbe mjerodavni su još članak 38. stavak 4. kojim se jamči pravo na pristup informacijama koje tijela javne vlasti posjeduju¹¹⁵ te članak 115. kojim je propisano da: „sudovi sude na temelju Ustava, zakona, međunarodnih ugovora i drugih važećih izvora prava.“¹¹⁶

Pravna stajališta ESLJP-a izražena u ranije spomenutoj presudi *Társaság*, Ustavni sud u konkretnom slučaju ocjenjuje relevantnim lat. *mutatis mutandis*. U tom je predmetu Ustavni sud Republike Mađarske odbio „zahtjev nevladine udruge *Társaság a Szabadságjogokért* da pristupi podnesku parlamentarnog zastupnika, kojim je isti inicirao ustavnosudsku kontrolu amandmana Kaznenog zakona u pogledu kaznenih djela povezanih s drogom, nakon čega je spomenuta udruga taj pristup neuspješno pokušala ishoditi u za to predviđenom postupku

¹⁰⁹ (Europska) Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Međunarodni ugovor, br. 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10, 13/17), čl. 10., čl. 13.

¹¹⁰ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10, 5/14), čl. 16.

¹¹¹ *Ibid.*, čl. 19.

¹¹² *Ibid.*, čl. 29.

¹¹³ *Ibid.*, čl. 35.

¹¹⁴ *Ibid.*, čl. 37.

¹¹⁵ *Ibid.*, čl. 38.

¹¹⁶ *Ibid.*, čl. 115.

propisanom odredbama nacionalnog prava.¹¹⁷ Sljedeća pitanja bila su predmet analize Ustavnog suda: je li došlo do miješanja u podnositeljičino pravo na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti,¹¹⁸ odnosno, je li Vlada uskratim tražene informacije povrijedila podnositeljičino Ustavom zajamčeno pravo? Ustavni sud na konkretno pitanje odgovara: „došlo je do miješanja u podnositeljičino pravo sadržano u članku 38. stavkom 4. Ustava.“¹¹⁹ Ustavni sud navodi da je „podnositeljica bila uključena u legitimno prikupljanje informacija u stvari od javne važnosti, a Vlada se umiješala u pripremnu fazu tog procesa, stvarajući podnositeljici administrativne zapreke.“¹²⁰

Nadalje, Ustavni sud iznosi ovo pitanje kao sljedeće u svojoj formuli analize: je li to miješanje u podnositeljičino pravo bilo opravdano? To znači, kako u Odluci navodi Ustavni sud, da treba utvrditi je li miješanje bilo propisano zakonom, razmjerno naravi potrebe u konkretnom slučaju te nužno u slobodnom i demokratskom društvu, kao i služi li nekom legitimnom cilju, u skladu s člankom 16. Ustava, koji predviđa da se „pravo može ograničiti kako bi se zaštitile sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.“¹²¹ Ustavni sud navodi da je u ovom slučaju, miješanje bilo „propisano zakonom“ u smislu članka 38. stavka 4. Ustava¹²² jer je Vlada postupila u skladu s člankom 8. Zakona koji propisuje: „da će tijela javne vlasti uskratiti pravo na pristup informaciji, između ostalog, ako je zaštićena zakonom kojim se uređuje područje zaštite osobnih podataka.“¹²³ Nadalje, Ustavni sud utvrđuje i da je ono imalo legitiman cilj, odnosno smatra da je miješanje bilo nužno radi zaštite prava drugih.¹²⁴ Posljednje pitanje koje Ustavni sud iznosi u svojoj formuli analize je je li miješanje u podnositeljičino pravo bilo nužno u slobodnom i demokratskom društvu. Ustavni sud zauzima stajalište da je država, odnosno Vlada „imala obvezu ne ometati tijek informacije koju je tražila podnositeljica, osobito imajući u vidu da je podnositeljica tražila dostavu informacije ili omogućavanje uvida u dijelove predmetne evidencije za koje Vlada smatra da ne predstavljaju zaštićene osobne podatke.“¹²⁵ U obrazloženju stoji da: „Ustavni sud ne smatra vjerojatnim da se upućivanje na privatni život osobe, dakle u zaštićenu privatnu sferu, može razabrati iz same

¹¹⁷ Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016. , Társaság a Szabadságjogokért protiv Mađarske, zahtjev br. 37374/05, presuda od 14. travnja 2009.

¹¹⁸ Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016.

¹¹⁹ *Ibid*

¹²⁰ *Ibid*

¹²¹ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10, 5/14) čl. 16.

¹²² Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016.

¹²³ Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13., 85/15., 69/22.), čl. 15.

¹²⁴ Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016.

¹²⁵ *Ibid*

činjenice njezinog ulaska i izlaska iz vladine zgrade.“¹²⁶ I, ono najvažnije: „Ustavni sud ocjenjuje da sam ulazak u zgradu Vlade i izlazak iz nje određenog dana, kao javne institucije, nije isključivo privatna stvar čak niti kada su u pitanju privatne osobe nego je, zbog prvorazrednog javnog interesa, također i javna stvar“¹²⁷ iz čega proizlazi da ograničavanje prava na pristup tražene informacije „nije nužno u demokratskom društvu kada se s jedne strane sagleda javni interes za pristupačnošću te informacije, a s druge strane minimalni eventualni poseg u nečiju privatnost.“¹²⁸ Ustavni sud utvrđuje da je podnositeljici povrijeđeno ustavno pravo na pristup informacijama, ukida presudu Upravnog suda te predmet vraća Vladi na ponovni postupak.

Kako navodi A. Musa, transparentnost se smatra preduvjetom za odgovornost javne vlasti, njezinu demokratsku legitimnost te u konačnici učinkovitost u rješavanju javnih problema: ona je srž dobrog upravljanja.¹²⁹ Transparentnost se odnosi na: „izgradnju povjerenja u postupke koji utječu na građane jer im se omogućuje da te postupke razumiju, a prema potrebi i osporavaju. Ona je i izraz načela poštenosti koje se odnosi na obradu osobnih podataka, a koje je utvrđeno u članku 8. Povelje Europske unije o temeljnim pravima.“¹³⁰

Može se zaključiti da fizičke i pravne osobe, građani, kao i udruge žele aktivno sudjelovati i imati uvid u rad tijela javne vlasti. Prikupljanje informacija o Vladinim suradnicima, sastancima, ali i samu činjenicu tko uopće ima pristup zgradi Vlade, građani smatraju svojom građanskom obvezom. Smatram da je Ustavni sud donio ispravnu odluku usvojivši ustavnu tužbu podnositeljice jer tražena informacija predstavlja stvar od javnog interesa i javne važnosti te nisu bili ispunjeni uvjeti na temelju kojih bi se podnositeljici pravo moglo ograničiti.

3.3. ODLUKA USTAVNOG SUDA RH U-III-1267/2015

Iako je Ustavni sud odlučio da ulazak i izlazak fizičkih osoba iz zgrade Vlade predstavlja informaciju od javnog interesa, istu praksu nije odlučio primijeniti u postupku u kojem je podnositeljica od Vlade tražila „preslike ugovora o pružanju usluga pravnog savjetovanja sklopljenih između Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske i Odvjetničkog ureda Patton

¹²⁶ *Ibid*

¹²⁷ *Ibid*

¹²⁸ *Ibid*

¹²⁹ Musa, Anamarija, TRANSPARENTNOST – ZAŠTO I KAKO?, Friedrich Ebert Stiftung i Institut za javnu upravu, 2013., str 6. [fju_5.pdf\(tju.hr\)](https://fju.5.pdf(tju.hr)), 18. veljače 2023.

¹³⁰ Smjernice o transparentnosti na temelju Uredbe 2016/679, str.4., <https://azop.hr/wp-content/uploads/2020/12/smjernice-o-transparentnosti.pdf>, 18. veljače 2023.

Boggs LLP te preslike dodataka ugovorima ukoliko postoje u svezi žalbe u predmetu Tužiteljstvo protiv Ante Gotovine i Mladena Markača.¹³¹ Vlada je rješenjem podnositeljičin zahtjev odbila, navevši u bitnome da su preslike ugovora koje je zatražila klasificirane stupnjem tajnosti „povjerljivo“.¹³² U skladu s člankom 16. Zakona, Vlada je zatražila prethodno mišljenje Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost koji je u svom mišljenju naveo da se radi o „zaštićenom interesu u postupku pred Međunarodnim kaznenim sudom koji je još u tijeku, čije bi eventualno neovlašteno otkrivanje moglo naštetiti vrijednostima iz članka 6. Zakona o tajnosti podataka.“¹³³ Članak 6. Zakona o tajnosti podataka propisuje koji se podaci klasificiraju stupnjem tajnosti „vrlo tajno“ i čije bi neovlašteno otkrivanje nanijelo nepopravljivu štetu nacionalnoj sigurnosti i vitalnim interesima Republike Hrvatske.¹³⁴ Podnositeljica je protiv rješenja Vlade kojim je njezin zahtjev odbijen, podnijela žalbu Agenciji za zaštitu osobnih podataka navevši u bitnom da „Vlada nije dala nikakvo objašnjenje niti izvela bilo kakvu pravnu analizu iz koje bi bilo vidljivo je li omogućavanje pristupa zatraženoj preslici Ugovora i hoće li omogućavanjem pristupa biti više štete nego koristi po zaštićene interese.“¹³⁵ Također, navodi da su „na internetskim stranicama Ministarstva pravosuđa Sjedinjenih Američkih Država sukladno američkome Zakonu o registraciji stranih zastupnika, objavljeni sporazumi i dodatna dokumentacija tvrtke Patton Boggs.“¹³⁶ Rješenje Vlade kojim je zahtjev podnositeljice odbijen, poništeno je rješenjem Povjerenice u kojem stoji da je „u žalbenom postupku utvrđeno da je kazneni postupak pred Međunarodnim kaznenim sudom završen, te da je oslobađajuća presuda protiv Ante Gotovine i Mladena Markača bila pravomoćna u trenutku podnošenja zahtjeva za pristup informacijama, stoga je nejasan stav da je postupak u tijeku.“¹³⁷ Imajući u vidu da je kazneni postupak završen, Povjerenica za informiranje ne nalazi potrebu za daljnjim ograničenjem pristupa traženoj informaciji. Vlada je, protiv rješenja Povjerenice, podnijela tužbu Visokom upravnom sudu pozivajući se na članak 6. Zakona o tajnosti podataka u skladu s kojim bi, neovlašteno otkrivanje sadržaja predmetnog ugovora, naštetilo međunarodnim odnosima Republike Hrvatske i njezinim vitalnim interesima.¹³⁸

¹³¹ Odluka Ustavnog suda RH U-III-1267/2015, od 21. studenog 2017.

¹³² *Ibid*

¹³³ *Ibid*

¹³⁴ Zakon o tajnosti podataka (Narodne novine, br. 79/07., 86/12.) čl. 6.

¹³⁵ Odluka Ustavnog suda RH U-III-1267/2015, od 21. studenog 2017

¹³⁶ *Ibid*

¹³⁷ *Ibid*

¹³⁸ *Ibid*

U osporenoj presudi, kojom je Visoki upravni sud usvojio tužbeni zahtjev Vlade, Visoki upravni sud navodi da je tuženik: „ovlašten ocijeniti da li je tijelo javne vlasti pravilno provelo test razmjernosti i javnog interesa, međutim ne i ocjenjivati opravdanost razloga za klasifikaciju određene informacije, nego je dužno utvrditi da li se u konkretnom slučaju pristup informaciji može ograničiti radi zaštite nekog od zaštićenih interesa iz članka 15. stavak 2. i 3. Zakona o pravu na pristup informacijama i da li bi omogućavanjem pristupa traženoj informaciji u svakom pojedinom slučaju taj interes bio ozbiljno povrijeđen.“¹³⁹

Podnositeljica u Ustavnoj tužbi navodi kako Visoki upravni sud „pogrešno zaključuje da je Povjerenica ovlaštena sama ocijeniti je li Vlada Republike Hrvatske pravilno primijenila test razmjernosti i javnog interesa, a ne i ocjenjivati i opravdanost razloga za klasifikaciju zatražene informacije.“¹⁴⁰ Podnositeljica smatra da je Visoki upravni sud trebao provesti test javnog interesa kako je to opisano u članku 38. stavku 4. Ustava. Navodi da je temeljno načelo Zakona „načelo javnosti“ i „slobodnog pristupa informacijama“, te da „stoga svaku iznimku od toga načela, iako propisanu istoimenim Zakonom, treba tumačiti i primjenjivati što je moguće uže.“¹⁴¹

Prema ocjeni Ustavnog suda za procjenu osnovanosti ustavne tužbe mjerodavne su odredbe Ustava i Konvencije navedene u prethodnoj odluci.¹⁴² U svojoj formuli analize Ustavni sud najprije iznosi slijedeće pitanje: je li došlo do miješanja u podnositeljičino pravo?¹⁴³ Ustavni sud odgovara da je „podnositeljica bila uključena u prikupljanje informacija u stvari od javne važnosti“¹⁴⁴, a Vlada je podnositeljici za to stvorila administrativne zapreke. Zbog navedenog Ustavni sud smatra da je došlo do miješanja u podnositeljičino pravo koje proizlazi iz članka 38. stavka 4. Ustava.¹⁴⁵ Drugo je pitanje u formuli analize Ustavnog suda je li to miješanje bilo opravdano, a pri ocjeni opravdanosti tog miješanja „Ustavni sud treba procijeniti je li to miješanje zadovoljilo zahtjeve članka 38. stavka 4. Ustava, to jest je li ograničenje bilo propisano zakonom, razmjerno naravi potrebe u konkretnom slučaju te nužno u slobodnom i demokratskom društvu, kao i služi li nekoj od legitimnih svrha (ili eventualno više njih) iz članka 16. stavka 1. Ustava.“¹⁴⁶ Ustavni sud smatra da je „miješanje bilo propisano zakonom

¹³⁹ *Ibid*

¹⁴⁰ *Ibid*

¹⁴¹ *Ibid*

¹⁴² *Ibid*

¹⁴³ *Ibid*

¹⁴⁴ *Ibid*

¹⁴⁵ *Ibid*

¹⁴⁶ *Ibid*

u smislu članka 38. stavka 4. Ustava.“¹⁴⁷ Ustavni sud to smatra zato što članak 15. Zakona predviđa da tijelo javne vlasti može ograničiti pristup traženoj informaciji ako je ona klasificirana stupnjem tajnosti, u skladu sa zakonom koji uređuje tajnost podataka.¹⁴⁸ Što se tiče legitimne svrhe miješanja u podnositeljičino pravo, Ustavni sud navodi da je u rješenju Vlade kojim je odbila podnositeljičin zahtjev navedeno da je „Koordinacija za unutarnju politiku i upravljanje državnom imovinom zaključila da i nadalje postoje razlozi zbog kojih je Ugovor klasificiran stupnjem tajnosti te bi neovlašteno otkrivanje sadržaja predmetnog Ugovora moglo naštetiti vrijednostima iz članka 6. Zakona o tajnosti podataka.“¹⁴⁹ Dodatno, Visoki upravni sud navodi sljedeće: „člankom 8. Zakona o tajnosti podataka propisano je da se stupnjem tajnosti „povjerljivo“ klasificiraju podaci čije bi neovlašteno otkrivanje naštetilo vrijednostima iz članka 6. ovoga Zakona, pa tako, među ostalim, i vrijednostima na koje se u tužbi Visokom upravnom sudu poziva Vlada: međunarodnim odnosima Republike Hrvatske i njezinim vitalnim interesima.“¹⁵⁰ A to je, prema Ustavnom sudu konkretno značilo „da je detaljnijoj konkretizaciji legitimnih razloga za uskratu pristupa traženim informacijama u specifičnim okolnostima konkretnog slučaja (vitalni interesi države u domeni međunarodnih odnosa) prirodan problem otkrivanja tih istih štićenih informacija.“¹⁵¹ Ustavni sud ocjenjuje da „vladina i sudska argumentacija razmatranog miješanja u podnositeljičino pravo na pristup informacijama upućuje na služenje tog miješanja legitimnoj svrsi u smislu članka 38. stavka 4. Ustava s vezi sa člankom 16. stavkom 1. Ustava, odnosno u smislu članka 10. stavka 2. Konvencije.“¹⁵² Slijedom navedenog, Ustavni sud ocjenjuje da je miješanje u podnositeljičino pravo bilo nužno u slobodnom i demokratskom društvu te razmjerno naravi potrebe.¹⁵³

Sudac Ustavnog suda M. Arlović podnio je izdvojeno mišljenje uz ovu odluku jer smatra da je ustavnu tužbu podnositeljice trebalo usvojiti. M. Arlović smatra da je osporenom presudom podnositeljici povrijeđeno pravo na pristup informacijama. Također, uvjeti kao ograničenja za pristup informacijama koji su propisani Ustavom, moraju biti kumulativno ispunjeni da bi se podnositeljici to pravo uskratilo te se za ta ograničenja u svakom pojedinom slučaju mora odrediti jesu li ona opravdana i potrebna te što je zadaća upravnih i sudskih tijela.¹⁵⁴ Prema Arloviću, utvrđivanje koje je ograničenje potrebno odnosno nepotrebno postiže se „testiranjem

¹⁴⁷ *Ibid*

¹⁴⁸ *Ibid*

¹⁴⁹ *Ibid*

¹⁵⁰ *Ibid*

¹⁵¹ *Ibid*

¹⁵² *Ibid*

¹⁵³ *Ibid*

¹⁵⁴ *Ibid*

čiji rezultat daje odgovor na pitanje je li uskratom informacije došlo do miješanja tijela javne vlasti u podnositeljino pravo na pristup informaciji (informacijama).¹⁵⁵ Primjenjujući ustavna načela koja se odnose na pristup informacijama, M. Arlović ističe: „sadržaj ugovora koje tijela javne vlasti sklapaju s privatnim subjektima, pogotovo ako se obveze iz tih ugovora financiraju sredstvima iz javnog proračuna, nedvojbeno je stvar od javnog interesa“¹⁵⁶ te „stoga smatram da je podnositeljica bila uključena u prikupljanje informacija u stvari od važnosti za javnost.“¹⁵⁷ Također, ističe „da se Vlada u konkretnom slučaju umiješala u pripremnu fazu tog procesa, stvarajući podnositeljici administrativne zapreke“¹⁵⁸ te da je „zbog navedenog došlo do miješanja u podnositeljino pravo sadržano u članku 38. stavku 4. Ustava.“¹⁵⁹ Ono što je sporno jest da u „rješenju Vlade nije precizirano o kojoj vrijednosti (ili eventualno više njih) iz članka 6. Zakona o tajnosti podataka...je riječ.“¹⁶⁰ U skladu s navedenim, M. Arlović naglašava: „tajnost podataka ne smije biti samoj sebi svrha“¹⁶¹ jer „zauzimanje suprotnog stajališta implicira da se tajnost podataka, kao samodostatan kriterij, sama po sebi proglašava legitimnom svrhom za ograničavanje prava na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti, što je suprotno samoj biti prava na pristup informacijama.“¹⁶² M. Arlović nadalje ističe: „kada bi prethodno izneseno stajalište Visokog upravnog suda o ograničenju ovlasti Povjerenika bilo prihvaćeno, zaštita ustavnog prava na pristup informacijama bila bi teoretska i iluzorna, a ne praktična i djelotvorna, kakva mora biti.“¹⁶³ M. Arlović smatra da bi „postupak koji vodi Povjerenik u tom slučaju izgubio svaki smisao jer bi, kao što je prethodno već navedeno, tajnost podataka, kao samodostatan kriterij, sama po sebi predstavljala legitimnu svrhu za ograničavanje prava na pristup informacijama.“¹⁶⁴

M. Arlović je mišljenja da je razvidno da je otpao razlog koji proizlazi iz legitimne svrhe za ograničavanje pristupa informaciji s obzirom na to da je Povjerenik za informiranje u svom drugostupanjskom rješenju naveo da je kazneni postupak pred Međunarodnim sudom završen.¹⁶⁵ Navodi sljedeće: „Ta pravna činjenica postaje odlučujuća u potrebi da se s predmetne informacije, Ugovora, skine stupanj tajnosti „povjerljivo“ i sadržaj njega omogućiti

¹⁵⁵ *Ibid*

¹⁵⁶ *Ibid*

¹⁵⁷ *Ibid*

¹⁵⁸ *Ibid*

¹⁵⁹ *Ibid*

¹⁶⁰ *Ibid*

¹⁶¹ *Ibid*

¹⁶² *Ibid*

¹⁶³ *Ibid*

¹⁶⁴ *Ibid*

¹⁶⁵ *Ibid*

na uvid javnosti. Naročito u dijelu koji se tiče cijene usluge koji Odvjetničkom društvu iz Sjedinjenih Američkih Država mora platiti Republika Hrvatska iz Državnog proračuna, pa dakle i iz sredstva poreznih obveznika.“¹⁶⁶ U skladu s navedenim „evidentno je da u testu razmjernosti težište prelazi na stranu javnog interesa odnosno na pravo javnosti da bude upoznata s tom informacijom.“¹⁶⁷ Arlović smatra da je stajalište Vlade da je interes zadovoljen jer je na stranicama Ministarstva pravosuđa Sjedinjenih Američkih Država vidljiva cijena usluga predmetnog odvjetničkog ureda, neprihvatljivo: „sama činjenica da je navedena informacija objavljena u stranoj zemlji ne samo da ne može biti argument za zadovoljenje interesa domaće javnosti, a još manje da zbog toga ta informacija i dalje ne mora biti objavljena kod nas, već sasvim obratno, nju treba po praksi ESLJP-a tumačiti kao argument da je informaciju potrebno objaviti, odnosno omogućiti njezinu dostupnost podnositelju zahtjeva koji je traži pozivom na Ustavom zajamčeno i konvencijom zaštićeno pravo na pristup informacijama.“¹⁶⁸ Protivno postupanje povreda je ustavnog i konvencijskog prava na pristup informaciji.¹⁶⁹ Zaključno, M. Arlović kaže da podnositeljici „nije pružena učinkovita sudska zaštita njezinog prava na pristup informacijama.“¹⁷⁰ Prema Arloviću, time je došlo do povrede podnositeljčinog prava u procesnom, a potom i u materijalnom smislu, odnosno do povrede članka 38. stavka 4. Ustava te članka 10. stavka 2. Konvencije.¹⁷¹

U drugom izdvojenom mišljenju uz predmetnu odluku, A. Abramovića, L. Kušan i G. Selaneca, iznesena su razilaženja u pogledu nekih pitanja važnih za ishod ovog predmeta. U izdvojenom mišljenju navode da se „ne slažu se s razinom sudskog nadzora nad odlukama izvršne vlasti o uskrati informacija građanima i građankama koju većina smatra prihvatljivom u okolnostima konkretnog spora.“¹⁷² Navode da je izvršna vlast demonstrirala najveću moguću slobodu procjene odlučujući o opravdanosti uskrate informacija, koje je ona sama, temeljem svoje procjene klasificirala tajnom.¹⁷³ , A. Abramović, L. Kušan i G. Selanec ističu: „Smatramo da u većinskoj odluci, kao i u odluci Visokog upravnog suda RH koja se osporava ustavnom tužbom, između tako općenito navedenih legitimnih ciljeva te zaključka da je predmetno miješanje bilo nužno i razmjerno nedostaje upravo ključni dio.“¹⁷⁴ Smatraju da „navedeni

¹⁶⁶ *Ibid*

¹⁶⁷ *Ibid*

¹⁶⁸ *Ibid*

¹⁶⁹ *Ibid*

¹⁷⁰ *Ibid*

¹⁷¹ *Ibid*

¹⁷² *Ibid*

¹⁷³ *Ibid*

¹⁷⁴ *Ibid*

legitimni ciljevi nisu konkretizirani s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja pa se ni ne može zaključiti da je osporavano miješanje nužno i razmjerno.“¹⁷⁵ Dodaju sljedeće: „mislimo da su i Visoki upravni sud RH, kao i Ustavni sud, trebali dati konkretnije odgovore na pitanje zašto bi uvid u zatražene informacije - ugovor između Vlade i odvjetničkog ureda - mogao ugroziti vitalne interese države, te da su trebali detaljnije dovesti u vezu osporeno miješanje i njegovu navodnu legitimnu svrhu, tim više što je informacija koju je podnositelj tražio zapravo cijena usluge koju je Vlada platila tom odvjetničkom uredu. Takav detaljniji odgovor nužan je za ocjenu nužnosti i razmjernosti, te on ne bi ugrozio svrhu i smisao ograničenja pristupu informacijama, odnosno moguće ga je dati i bez ugrožavanja zaštite onih informacija za koje je takva zaštita potrebna.“¹⁷⁶

Smatram da je Ustavni sud trebao usvojiti ustavnu tužbu podnositeljice. Za početak, Vlada u svom rješenju kojim je zahtjev podnositeljice odbijen nije navela valjano obrazloženje kojim tvrdi da je predmetna informacija klasificirana stupnjem tajnosti. Slažem se sa sucima koji su u izdvojenom mišljenju naveli da su i Visoki upravni sud i Ustavni sud, u postupku trebali detaljnije objasniti, tj. konkretizirati koja je svrha uskrate tražene informacije, odnosno miješanja u podnositeljčino pravo. Pogotovo zato što je Povjerenica poništila rješenje Vlade nakon što je utvrđeno da je postupak pred Međunarodnim kaznenim sudom pravomoćno okončan prije podnošenja zahtjeva za pravo na pristup informacijama. Po mom mišljenju navedena informacija nije ispunjavala uvjete da bude klasificirana stupnjem tajnosti. Sukladno tome, a s obzirom na to da se radi o informaciji od javnog interesa, podnositeljčin zahtjev nije trebao biti odbijen.

3.4. ODLUKA USTAVNOG SUDA RH U-III-2599/2012

U još jednom postupku, koji je pokrenula ista podnositeljica, Ustavni je sud donio odluku¹⁷⁷ na sjednici održanoj 07. travnja 2016. godine kojom je usvojena dopuštena i pravodobno podnesena ustavna tužba podnositeljice.

Podnositeljica je „18. travnja 2011. godine podnijela Odboru za izbor, imenovanja i upravne poslove Hrvatskog sabora zahtjev za ostvarivanje prava na pristup informacijama - dostavom

¹⁷⁵ *Ibid*

¹⁷⁶ *Ibid*

¹⁷⁷ Odluka Ustavnog suda RH U-III-2599/2012, od 7. travnja 2016.

preslika životopisa svih osoba koje su se prijavile za članove i/ili predsjednika Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa.“¹⁷⁸

Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove Hrvatskog sabora¹⁷⁹ rješenjem je podnositeljčin zahtjev odbio navodeći da je „razvidno da su životopisi kandidata prikupljeni isključivo u svrhu provođenja postupka za izbor predsjednika, odnosno članova Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa te se u druge svrhe i bez privole kandidata ne mogu se koristiti.“¹⁸⁰

Podnositeljica je protiv tog rješenja podnijela tužbu Upravnom sudu pozivajući se na članak 32. stavak 5. ranije važećeg Zakona o sprječavanju sukoba interesa kojim je propisano da „javnost ima pravo nazočiti održavanju razgovora s kandidatima za članove Povjerenstva.“¹⁸¹ Također, u tužbi navodi odredbe Pravilnika o javnosti rada Hrvatskog sabora, članak 10. koji propisuju da su „sjednice radnih tijeka Sabora javne, uz iznimke propisane zakonom“¹⁸² te članak 16. koji jamči da je „građanima omogućen uvid u dokumentaciju i arhivsku građu Sabora, kao i druge materijale u vezi s radom Sabora.“¹⁸³ Podnositeljica nadalje navodi da je Odbor odbio njen zahtjev bez da je razmotrio mogućnost da se životopisi dostave na način da se „izostave osobni podaci kandidata koji se ne odnose na njihov rad, djelovanje i stručne kvalifikacije“¹⁸⁴ iako bi se na taj bi se način zaštitili osobni podaci pojedinaca koji nisu usko povezani s njegovim izborom za člana/predsjednika Povjerenstva, npr. bračni status pojedinca.¹⁸⁵ Nadalje, podnositeljica u tužbi navodi da, iako je Odbor putem svojih sjednica učinio dostupnim za javnost dio podataka iz životopisa, to se odnosilo samo na kandidate koji su ušli u uži krug izbora nakon selekcije Odbora, no svrha pristupa traženoj informaciji nije ispunjena jer je prava svrha otklanjanje svake sumnje u cijeli postupak izbora članova Povjerenstva i njihov kredibilitet te je iz tog razloga i tražila životopise svih prijavljenih.¹⁸⁶ Podnositeljica u tužbi ističe: „stručne kvalifikacije, rad i djelovanje kandidata za članstvo u Povjerenstvu koje će imati značajnu ulogu u borbi protiv korupcije i snažan javni profil su nedvojbeno stvar od javnog interesa.“¹⁸⁷ U skladu s time „tužitelj smatra da se testom javnog interesa, propisanom u čl. 8. st. 4. Zakonu o pravu na pristup informacijama te u čl. 38. Ustava

¹⁷⁸ *Ibid*

¹⁷⁹ Dalje u tekstu: Odbor

¹⁸⁰ Odluka Ustavnog suda RH U-III-2599/2012, od 7. travnja 2016.

¹⁸¹ Zakon o sprječavanju sukoba interesa (Narodne novine, br. 26/11.), čl. 32.

¹⁸² Pravilnik o javnosti rada Hrvatskoga sabora i radnih tijela (Narodne novine, br. 66/2005) , čl. 10.

¹⁸³ *Ibid*, čl. 16.

¹⁸⁴ Odluka Ustavnog suda RH U-III-2599/2012, od 7. travnja 2016.

¹⁸⁵ *Ibid*

¹⁸⁶ *Ibid*

¹⁸⁷ *Ibid*

Republike Hrvatske može utvrditi kako je opravdano učiniti dostupnim preslike životopisa svih kandidata za članstvo u Povjerenstvu.¹⁸⁸

Podnositeljica navodi da ESLJP u predmetu *Társaság a Szabadságjogokért* protiv Mađarske navodi: „pravo primanja informacija preduvjet je slobode informiranja jer nije moguće stvoriti utemeljeno mišljenje bez znanja relevantnih činjenica.“¹⁸⁹ Također, podnositeljica predlaže Upravnom sudu da izvrši test javnog interesa.

Odbor, u odgovoru na tužbu koji je podnio Upravnom sudu, navodi da nema ovlasti da na anonimn način dostavi određeni dio podataka iz životopisa na način koji predlaže tužitelj, odnosno, da ne može izostaviti neke osobne podatke kandidata te smatra da su svi podaci bitni i važni za izbor kandidata.¹⁹⁰ Također, navodi da je „predstavnik tužitelja bio nazočan na sjednici Odbora kada se utvrđivala lista kandidata koji udovoljavaju uvjetima za izbor predsjednika odnosno članova Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa te da su na toj sjednici utvrđeni i kandidati koji ne ispunjavaju uvjete te su za svakog kandidata ponaosob navedeni razlozi neispunjavanja uvjeta.“¹⁹¹ Visoki upravni sud u osporenoj presudi navodi: „na nedvojben način je utvrđeno da je u konkretnom slučaju riječ o informacijama u odnosu na koje se traži pravo pristupa, koji imaju značaj osobnih podataka, te su prikupljeni isključivo u svrhu provođenja postupka za izbor predsjednika odnosno članova Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, zbog čega se, kako to zaključuje tuženo tijelo, u druge svrhe i bez pristanka kandidata na koje se životopisi odnose ne mogu koristiti.“¹⁹² U skladu s time, Visoki upravni sud ocjenjuje je tuženo tijelo donijelo „pravilan zaključak da je u konkretnom slučaju bilo zakonske osnove za uskratu pristupu informacijama koje su zaštićene zakonom.“¹⁹³ Prigovor podnositeljice kojim je istaknuto da je uskratom prava na pristup informacijama povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja Visoki upravni sud ocjenjuje neosnovanim.¹⁹⁴

Podnositeljica u ustavnoj tužbi ponavlja navode iz tužbe Visokom upravnom sudu te se poziva na članak 19. stavak 2. i članak 29. stavak 1. Ustava kao i na članak 6. Konvencije, navodi da „upravni sud nije utvrdio potpuno činjenično stanje.“¹⁹⁵ Podnositeljica smatra da kandidati

¹⁸⁸ *Ibid*

¹⁸⁹ Odluka Ustavnog suda RH U-III-2599/2012, od 7. travnja 2016. *Társaság a Szabadságjogokért* protiv Mađarske, zahtjev br. 37374/05, presuda od 14. travnja 2009.

¹⁹⁰ Odluka Ustavnog suda RH U-III-2599/2012, od 7. travnja 2016.

¹⁹¹ *Ibid*

¹⁹² *Ibid*

¹⁹³ *Ibid*

¹⁹⁴ *Ibid*

¹⁹⁵ Odluka Ustavnog suda RH U-III-2599/2012, od 7. travnja 2016.

„samim podnošenjem kandidature za ovako važnu javnu funkciju pristaju na dodatno propitivanje i objavu podataka navedenih u vlastitoj prijavi.“¹⁹⁶ Nadalje, podnositeljica navodi da nije pravilan zaključak Upravnog suda da je „na nedvojben način utvrđeno da je u konkretnom slučaju riječ o informacijama koje imaju značaj osobnih podataka, a zbog čega se bez pristanka kandidata ne mogu koristiti u druge svrhe.“¹⁹⁷ Podnositeljica smatra da je trebao biti proveden test javnog interesa jer je zatražila „konkretnu i određenu informaciju, u svrhu povećanja *transparentnosti* i javnosti rada državnih institucija“¹⁹⁸ te da je „traženje navedenih informacija imalo legitimnu svrhu podizanja činjenične utemeljenosti i kvalitete javne rasprave o transparentnom radu tijela javne vlasti.“¹⁹⁹

Ustavni sud u formuli analize odgovara na ista pitanja kao u odluci U-III-5112/2011 od 7. travnja 2016. godine. Navodi da je odlukom Visokog upravnog suda došlo do miješanja u podnositeljličino pravo koje proizlazi iz članka 38. stavka 4. Ustava, predmet razmatranog spora po mišljenju Ustavnog suda predstavlja stvar od javnog interesa te je prikupljanje informacija koje je podnositeljica tražila od javne važnosti.²⁰⁰ Smatra da je, s obzirom na to da su „životopisi kandidata prikupljeni isključivo u svrhu provođenja postupka za izbor predsjednika, odnosno članova Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa te se u druge svrhe i bez privole kandidata ne mogu koristiti“²⁰¹ miješanje u podnositeljličino pravo propisano zakonom u smislu članka 38. stavka 4. Ustava te da je to miješanje imalo legitiman cilj zaštite prava drugih. Sljedeće u svojoj formuli analize, Ustavni sud iznosi pitanje je li miješanje bilo nužno u slobodnom i demokratskom društvu, a na koje odgovara da je „tražena informacija postojala i bila pristupačna i nije zahtijevala da Odbor prikuplja podatke.“²⁰² U skladu s time „Ustavni sud smatra da je država imala obvezu ne ometati tijek informacije koju je tražila podnositeljica.“²⁰³ Ocjenu Visokog upravnog suda kako je „navedeno vaganje uključenih interesa potrebno provesti u odnosu na svaku konkretnu osobu ponaosob“²⁰⁴ Ustavni sud ocjenjuje pogrešnom. Ustavni sud u odgovoru na pitanje navodi da „javnost ima pravo znati tko su, u smislu životopisa koji „stoje iza njih“, pogotovo kad te životopise napišu oni sami-kandidati koji ulaze u „javnu arenu“ već samom kandidaturom za javnopravno tijelo.“²⁰⁵

¹⁹⁶ *Ibid*

¹⁹⁷ *Ibid*

¹⁹⁸ *Ibid*

¹⁹⁹ *Ibid*

²⁰⁰ *Ibid*

²⁰¹ *Ibid*

²⁰² *Ibid*

²⁰³ *Ibid*

²⁰⁴ *Ibid*

²⁰⁵ *Ibid*

Zaključno, navodi da „eventualne opravdane iznimke od tog pravila (primjerice ako bi kandidat u životopisu iznosio podatke o članovima svoje obitelji...), ne mogu biti opravdani razlog za odbijanje davanja informacija o životopisima kandidata u cijelosti.“²⁰⁶

S obzirom na sve navedeno, Ustavni je sud ocijenio da je podnositeljici osporenim presudom, kao i osporenim rješenjem Odbora, povrijeđeno ustavno pravo na pristup informacijama, presuda Visokog upravnog suda i rješenje Odbora ukidaju se, a predmet se vraća Odboru na ponovni postupak.²⁰⁷

Smatram da je Ustavni sud ispravno odlučio usvojivši ustavnu tužbu podnositeljice jer se u predmetnom postupku radi o životopisima potencijalnih kandidata za poziciju koja je izuzetno bitna za javnost i borbu protiv korupcije te javnost ima pravo znati koje kvalifikacije ima osoba koja obavlja te veoma značajne dužnosti.

D. Elijaš, S. Marković i S. Trgovac navode sljedeće: „Ustavni sud ocijenio je da nepristupačnost informacije o životopisima kandidata za predsjednika odnosno članove Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa predstavlja ograničenje prava na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti koje nije nužno u demokratskom društvu kada se s jedne strane sagleda javni interes za pristupačnošću te informacije, a s druge strane posezanje u privatnost kandidata za te važne javne funkcije.“²⁰⁸

Radi provedbe Zakona o sprječavanju sukoba interesa²⁰⁹ osnovano je Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa kao „stalno, neovisno i samostalno državno tijelo koje obavlja poslove iz djelokruga rada i nadležnosti određenih Zakonom.“²¹⁰ Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa sastoji se od predsjednika i 4 člana. Predsjednik i članovi Povjerenstva biraju se na razdoblje od 5 godina i mogu biti izabrani na svoje dužnosti najviše 2 puta.²¹¹ U nadležnost Povjerenstva, između ostalog, ulazi i pokretanje postupaka za utvrđivanje povreda odredaba Zakona o sprječavanju sukoba interesa²¹², donošenje odluka o tome predstavlja li

²⁰⁶ *Ibid*

²⁰⁷ *Ibid*

²⁰⁸ Elijaš, Dragan, Marković, Sandra, Trgovac, Sanja, Pravo na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti kroz ustavnosudski aspekt i stajališta Europskog suda za ljudska prava, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 1991, v. 38, br. 1, 501-526, 2017., <https://hrcak.srce.hr/file/262603>, 22. veljače 2023.

²⁰⁹ Zakon o sprječavanju sukoba interesa (Narodne novine, br. 26/11., 12/12., 126/12., 57/15., 98/19., 143/21.)

²¹⁰ *Ibid*, čl. 30.

²¹¹ Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa, <https://www.sukobinteresa.hr/hr/o-povjerenstvu>, 22. prosinca 2022.

²¹² Zakon o sprječavanju sukoba interesa (Narodne novine, br. 26/11., 12/12., 126/12., 57/15., 98/19., 143/21.), čl. 32.

određeno djelovanje ili propust obveznika povredu odredbi zakona²¹³, propisivanje i utvrđivanje sadržaja obrazaca imovinske kartice²¹⁴, suradnja s nevladinim organizacijama te ostvarivanje međunarodne suradnje sa sličnim tijelima u području sprječavanja sukoba interesa.²¹⁵ I. Đuras navodi da „u tranzicijskim društvima u kojima koncept sukoba interesa još nije dovoljno razvijen, uspostavljanje efikasnog mehanizma nadzora uz propisivanje odgovarajuće i preventivne sankcije od posebne je važnosti, jer osigurava djelotvorno pravno uređenje sukoba u cilju razvitka istinske političke demokracije i pluralizma.“²¹⁶

U prvoj polovini 2021. godine udruga GONG sudjelovala je u komparativnom istraživanju „Regionalni indeks otvorenosti parlamenta“ - u suradnji s mrežom Action SEE kako bi usporedila djelovanje Hrvatskog sabora u odnosu na druge parlamente u regiji. Istraživanje je za Hrvatski sabor provela je A. Kuratko Pani, a ispitalo je otvorenost parlamenata u četiri područja: transparentnost, pristupačnost, integritet i učinkovitost.²¹⁷ Sukladno rezultatima istraživanja, a osobito imajući u vidu da je Republika Hrvatska članica Europske unije, donesen je sljedeći zaključak: „Hrvatski sabor u nekim područjima značajno zaostaje za parlamentima u regiji. Parlamenti koji svom razvoju pristupaju holistički, uvažavajući potrebe građana i građanki za aktivnim sudjelovanjem uz lako dostupnost i lako pretraživanje podataka o svom radu, postigli su bolje rezultate.“²¹⁸ Istovremeno, rezultati istraživanja pokazuju da postoje brojne mogućnosti za unaprjeđenje rada Hrvatskog sabora za što je prvenstveno potrebna politička volja, adekvatni financijski resursi i podrška svih parlamentarnih stranaka.²¹⁹

3.5. ODLUKA USTAVNOG SUDA RH U-III-4572/2018

Vladimir Šeks²²⁰ je, u svrhu pisanja znanstvene monografije o stvaranju Republike Hrvatske, u srpnju 2017. godine, Hrvatskom državnom arhivu podnio zahtjev kojim je tražio „odobrenje prijevremenog korištenja javnog arhivskog gradiva iz arhivskih fondova HR-HDA-1741.“²²¹

²¹³ *Ibid*, čl. 8.

²¹⁴ *Ibid*, čl. 11.

²¹⁵ *Ibid*, čl. 32.

²¹⁶ Đuras, Ivana, Sukob interesa i ustavni standardi,

<https://www.iusinfo.hr/document?sopi=CLN20V01D2020B1348>, 22. prosinca 2022.

²¹⁷ Pani, Kuratko, Aleksandra, Otvorenost i transparentnost Hrvatskog sabora, <https://gong.hr/wp-content/uploads/2021/09/Otvorenost-i-transparentnost-Hrvatskog-sabora.pdf>, 22. prosinca 2022.

²¹⁸ *Ibid*

²¹⁹ *Ibid*

²²⁰ Dalje u tekstu: podnositelj

²²¹ Odluka Ustavnog suda U-III-4572/2018, od 10. ožujka 2020

U skladu s tada važećim Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima „javno arhivsko gradivo u pravilu je dostupno za korištenje 30 godina nakon nastanka gradiva.“²²² U svojstvu stvaratelja gradiva koje je predmet podnositeljevog zahtjeva, Ured predsjednice Republike Hrvatske trebao je odlučiti o deklasifikaciji tog gradiva. Kako se u konkretnom predmetu radilo o gradivu označenom stupnjem tajnosti, Ured predsjednice zatražio je „stručno mišljenje Ureda vijeća za nacionalnu sigurnost“²²³ koji je „ostvario neposredan uvid u predmetnu dokumentaciju...te utvrdio da je ista klasificirana stupnjem tajnosti „državna tajna-strogo povjerljivo“ sukladno odredbama Zakona o zaštiti tajnosti podataka.“²²⁴ U kolovozu 2017. godine donesena je odluka kojom je zadržan stupanj tajnosti 25 zapisnika iz arhivskog fonda, a 31 zapisnik je deklasificiran i označen oznakom „neklasificirano“. Slijedom navedenog „Hrvatski državni arhiv rješenjem je odbio podnositeljev zahtjev za prijevremeno korištenje...u odnosu na 25 zapisnika kojima je odlukom Ureda predsjednice Republike Hrvatske zadržan stupanj tajnosti.“²²⁵ Podnositelj je, protiv tog rješenja, podnio žalbu Povjereniku za informiranje, pozivajući se u bitnome na to da nije jasan kriterij temeljem kojeg je odobreno prijevremeno korištenje određenog broja zapisnika, a ostatka zapisnika nije.²²⁶ Također, da nije jasno na koji bi način otkrivanje podataka, ako uopće bi, nanijelo štetu vrijednostima iz ranije spomenutog članka 6. Zakona o tajnosti podataka.²²⁷ Povjerenik za informiranje odbio je njegovu žalbu, kao i Visoki upravni sud tužbu koju je podnositelj podnio protiv rješenja Povjerenika.²²⁸ Podnositelj u ustavnoj tužbi navodi da Ured predsjednice „utvrđuje kako bi prijevremeno korištenje arhivskog gradiva za koje je podnesen zahtjev moglo nanijeti nepopravljivu štetu vrijednostima utvrđenim u čl. 6. Zakona o tajnosti podataka te da zaštita tih vrijednosti preteže pred interesom javnosti, a da pritom u obrazloženju ne navodi za koje bi vrijednosti iz čl. 6. mogla nastati nepopravljiva šteta niti da li je proveden test razmjernosti za svaki pojedinačni slučaj, odnosno zapisnik u odnosu na sve vrijednosti iz čl. 6. ili samo one navedene u dopisu Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost“²²⁹ te da „iz obrazloženja ne proizlazi da li je uopće proveden test razmjernosti od strane Ureda predsjednice.“²³⁰

²²² Zakon o arhivskom gradivu i arhivima, (Narodne novine, br. 105/97, 64/00, 65/09, 125/11, 46/17.), čl. 20.

²²³ Odluka Ustavnog suda U-III-4572/2018, od 10. ožujka 2020.

²²⁴ *Ibid*

²²⁵ *Ibid*

²²⁶ *Ibid*

²²⁷ *Ibid*

²²⁸ *Ibid*

²²⁹ *Ibid*

²³⁰ *Ibid*

Ustavni sud u svojoj formuli analize navodi da je došlo do miješanja u podnositeljevo pravo sadržano u članku 38. stavku 4. Ustava jer je „podnositelj bio uključen u prikupljanje informacija od javne važnosti.“²³¹ Pozivajući se na Zakon o arhivskom gradivu i arhivima, Ustavni sud navodi da je „izostala deklasifikacija kao preduvjet za prijevremeno korištenje javnoga arhivskog gradiva koje je označeno nekim od stupnjeva tajnosti“²³² i da je sukladno navedenom, predmetno miješanje bilo propisano zakonom. Nadalje, Ustavni sud ocjenjuje da je miješanje u podnositeljevo pravo imalo legitimnu svrhu jer prema mišljenju Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost „još uvijek preteže potreba šticećenja vrijednosti zbog kojih su zapisnici inicijalno zaštićeni (neovisnost, cjelovitost i sigurnost Republike Hrvatske i međunarodni odnosi Republike Hrvatske) te da je mišljenje da bi se otkrivanjem predmetnih dokumenata potencijalno nanijela šteta vrijednostima iz članka 6. ZTP-a.“²³³ Ustavni sud smatra da je predmetno miješanje bilo „nužno u slobodnom i demokratskom svijetu“ i „razmjerno naravi potrebe“ s obzirom na specifične okolnosti konkretnog slučaja te navodi da je „iznesena stajališta već iznio, *mutatis mutandis*, u odluci broj U-III-1267/2015 od 21. studenog 2017.“

234

M. Arlović i uz ovu je odluku Ustavnog suda podnio izdvojeno mišljenje jer smatra da je ustavnu tužbu podnositelja trebalo usvojiti. Navodi da se radi o predmetu koji je „u supstancijalnom smislu, s ustavnopravnog aspekta, istovjetan s predmetom U-III-1267/2015 od 21. studenog 2017.“²³⁵

L. Kušan i G. Selanec također su podnijeli izdvojeno mišljenje uz ovu odluku navevši da je podnositelju povrijeđeno „Ustavom zajamčeno pravo na djelotvornu pravnu zaštitu vezano uz mogućnost pravne zaštite ostvarenja ustavne slobode izražavanja.“²³⁶

U kolovozu 2020. godine, Podnositelj je ESLJPu podnio tužbu protiv Republike Hrvatske. 03. veljače 2022. godine ESLJP objavio je presudu kojom je utvrdio da uskrata prava na pristup dokumentaciji klasificirane naravi ne predstavlja povredu slobode izražavanja zajamčene člankom 10. Konvencije.²³⁷ ESLJP u presudi navodi da je „podnositeljev zahtjev za pristup informacijama pažljivo ocijenilo pet različitih nacionalnih tijela“²³⁸ te da „članak 10.

²³¹ *Ibid*

²³² *Ibid*

²³³ *Ibid*

²³⁴ *Ibid*

²³⁵ *Ibid*

²³⁶ *Ibid*

²³⁷ Šeks protiv Hrvatske, zahtjev broj 39325/20, presuda od 03. veljače 2022.

²³⁸ *Ibid*

Konvencije podnositelju ne daje pravo na pristup informacijama u posjedu tijela javne vlasti, niti pravo koje iz tog članka proizlazi, obvezuje Vladu da takve informacije prenese pojedincu, odnosno podnositelju.²³⁹

U ovoj su odluci, po mom mišljenju, kriteriji prema kojima je za pojedine zapisnike zadržan stupanj tajnosti ostali nejasni. Također, iz obrazloženja nije jasno je li proveden test razmjernosti. Smatram da izostaju konkretni razlozi zbog kojih bi otkrivanje sadržaja 25 zapisnika za koje je zadržan stupanj tajnosti ugrozilo interese Republike Hrvatske. Mišljenja sam da je trebalo provesti test razmjernosti za svaki pojedini zapisnik jer bismo tako dobili sadržajnu ocjenu o potrebi uskrate zapisnika.

4. ZAKLJUČAK

Skupina Programiraj za Hrvatsku i udruga GONG 2015. godine predstavile su novu internetsku platformu „Imamo pravo znati“ pomoću koje se građanima olakšava pristup informacijama tijela javne vlasti putem interneta. Platforma funkcionira na način da se odabere tijelo javne vlasti od kojeg se informacija traži te se opiše koja se to već postojeća informacija želi dobiti. Zatim, zahtjev se šalje službeniku za informiranje kod izabranog tijela javne vlasti. Svaki zahtjev kao i svaki primljeni odgovor automatski se objavljuju na internetskim stranicama kako bi svim građanima bili dostupni.²⁴⁰

Sloboda primanja informacija i ideja podrazumijeva pravo prikupljanja i traženja informacija putem svih zakonitih izvora. Sud je također ovu slobodu proširio i na pravo javnosti da bude adekvatno informirana, posebno o pitanjima koja su joj od interesa. S. Grbić smatra da je „polazeći od teze da je sloboda izražavanja od primarnog i globalnog značaja te od činjenice da se u praksi nerijetko provodi kontrola izražavanja, ovo pravo je i dalje ugroženo.“²⁴¹ Svaka izmjena Zakona donosi svojevrsni pomak, a iz podataka iznesenih u ovom radu razvidno je i da tijela javne vlasti sve više shvaćaju važnost ovog prava pa tako i aktivnije sudjeluju u njegovoj provedbi. Ostvarivanje i razvoj prava na pristup informacijama javnost i civilne organizacije uvijek prate s velikim interesom. Jednako tako, uvijek se budno prati rad Hrvatskog sabora i Vlade, građani žele i trebaju imati uvid u obavljanje njihova poslovanja.

²³⁹ *Ibid*

²⁴⁰ Imamo pravo znati, <https://imamopravoznati.org/help/about>, 3. siječnja 2023.

²⁴¹ Grbić, Sanja, Pravo na slobodu izražavanja prema Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda-opći pravni standard, <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/pravo-na-slobodu-izrazavanja-prema-europskoj-konvenciji-za-zastitu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda-opci-pravni-standard>, 3. siječnja 2022.

Jedan od glavnih izazova u približavanju građana i institucija koje ih predstavljaju jest nedovoljna uporaba novih tehnologija i prilika koje pružaju novi komunikacijski kanali. Kako u istraživanju o otvorenosti Hrvatskog sabora iz 2021. godine navodi A. Kuratko Pani: „u Hrvatskoj nema institucionalnih mehanizama koji omogućuju interakciju građana i Sabora, a Sabor nema obvezu razmotriti prijedloge građana uz iznimku inicijativa za održavanje referenduma/peticija koje je potpisalo 10% biračkog tijela.“²⁴² Analizirajući odluke Ustavnog suda, smatram da ima puno prostora za napredak i da kriterij distinkcije između toga što je javni interes, a što bi trebala ostati tajna nije jasno postavljen. Smatram da bi sva tijela koja su nadležna odlučivati o pravu na pristup informacijama morala detaljnije proučavati činjenice i okolnosti svakog slučaja s obzirom na tanku granicu između javnog interesa i zaštite privatnosti. Također, smatram da bi učestalije provođenje testa razmjernosti doprinijelo preciznijem donošenju odluka.

A. Musa navodi da se pitanje „treba li nam transparentnost može ostaviti u ropotarnici povijesti te da je potrebno okrenuti se konkretnim ciljevima i aktivnostima koji pridonose njezinu ostvarenju.“²⁴³ Smatra da „dostupnost javnih informacija omogućava građanima da se informiraju o radu tijela javne vlasti, o njezinim namjeravanim potezima te o načinu ostvarivanja svojih prava.“²⁴⁴ Platforma „Imamo pravo znati“ približava nas realizaciji dobrog upravljanja putem transparentnog rada tijela javne vlasti u Hrvatskoj, ali to nije dovoljno. A. Musa smatra da „transparentnost javne vlasti stoji uz bok načelu vladavini prava, odgovornosti javne vlasti, efikasnosti, učinkovitosti dobrog upravljanja, koherentnosti javnih politika. U cjelini, vlast koja nije transparentna ne može se smatrati legitimnom, odgovornom niti djelotvornom.“²⁴⁵

²⁴² Pani, Kuratko, Aleksandra, Otvorenost i transparentnost Hrvatskog sabora, <https://gong.hr/wp-content/uploads/2021/09/Otvorenost-i-transparentnost-Hrvatskog-sabora.pdf>, 6. ožujka 2023.

²⁴³ Musa, Anamarija, TRANSPARENTNOST – ZAŠTO I KAKO, Friedrich Ebert Stiftung i Institut za javnu upravu, str. 23., 2013., fju_5.pdf (iju.hr), 5. siječnja 2023.

²⁴⁴ *Ibid*, str.17.

²⁴⁵ *Ibid*, str. 18.

5. LITERATURA

I. KNJIGE I ČLANCI

1. Elijaš, Dragan, Marković, Sandra, Trgovac, Sanja, Pravo na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti kroz ustavnosudski aspekt i stajališta Europskog suda za ljudska prava, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 1991, v. 38, br. 1, 501-526, 2017., <https://hrcak.srce.hr/file/262603>, 22. prosinca 2022.
2. Đuras, Ivana, Sukob interesa i ustavni standardi, <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/sukob-interesa-i-ustavni-standardi> , 22. prosinca 2022.
3. Gardašević, Đorđe: Nacrt Konvencije Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima u: Izgradnja demokratskih ustavnopravnih institucija Republike Hrvatske, Smerdel, Branko, Hrvatska udruga za ustavno pravo, 2011., str. 541.-542.
4. Gardašević, Đorđe: Transparentnost javne vlasti na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, u: Decentralizacija, Kregar, Josip i dr. (ur.), Zagreb: Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, 2011. str. 135.-158.
5. Gardašević Đorđe, Podolnjak, Robert, GREAT EXPECTATIONS: THE NEW CROATIAN FREEDOM OF INFORMATION ACT, Iustinianus Primus Law Review, VI, 2014.
6. Grbić, Sanja, Pravo na slobodu izražavanja prema Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda-opći pravni standard, <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/pravo-na-slobodu-izrazavanja-prema-europskoj-konvenciji-za-zastitu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda-opci-pravni-standard> , 3. siječnja 2023.
7. Marić-Ivanović, Renata, Pravo na pristup informacijama kao osobno pravo, <https://www.iusinfo.hr/document?sopi=CLN20V01D2009B199> , 2. veljače 2023.
8. Musa, Anamarija, TRANSPARENTNOST – ZAŠTO I KAKO, Friedrich Ebert Stiftung i Institut za javnu upravu, str. 6.-23., 2013., fju_5.pdf (iju.hr), 2. ožujka 2023.
9. Ofak, Lana, Pravo na pristup informacijama kao pravo zaštićeno Europskom konvencijom i drugim međunarodnim ugovorima za zaštitu ljudskih prava , Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 1991, v. 37, br. 2, 921-951, 2016., <https://hrcak.srce.hr/file/246513>, 16. prosinca 2022.

10. Vajda, Alan, Promjene koje donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama, <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/51678> 2. prosinca 2022.
11. Smerdel, Branko, Ustavno uređenje europske Hrvatske, Narodne novine, Zagreb, 2013.
12. Šurina, Sanja, Dug put do prava na pristup informacijama u Hrvatskoj, Političke analize, vol. 3, br. 9

II. PROPISI

1. (Europska) Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Međunarodni ugovor, br. 18/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06., 2/10., 13/17.)
2. Direktiva 2003/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenoga 2003. o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0098&from=HR>
3. Direktiva 2013/37/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o izmjeni Direktive 2003/98/EZ o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0037&from=HR>
4. Konvencija o pristupu službenim dokumentima ,<https://rm.coe.int/1680084826> , <https://www.coe.int/en/web/access-to-official-documents> 2. ožujka 2023.
5. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/pdf/medjunarodni/medjunarodni_pakt_o_gradjanskim_i_politickim_pravima.pdf
6. Odluka o objavi Opće deklaracije o ljudskim pravima (Narodne novine, br. 12/2009.)
7. Povelja o temeljnim pravima Europske unije, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT> , 7. veljače 2023.
8. Pravilnik o javnosti rada Hrvatskoga sabora i radnih tijela (Narodne novine, br. 66/2005)
9. Ugovor o funkcioniranju Europske Unije, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=HR>
10. Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10., 5/14.)
11. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 99/99., 29/02., 49/02.)

12. Zakon o arhivskom gradivu i arhivima, (Narodne novine, br. 105/97, 64/00, 65/09, 125/11, 46/17.)
13. Zakon o općem upravnom postupku (Narodne novine, br. 47/09., 110/21.)
14. Zakon o pravu na pristup informacijama (2003) (Narodne novine, br. 172/03., 144/10., 37/11., 77/11., 25/13.)
15. Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13., 85/15., 69/22.)
16. Zakon o sprječavanju sukoba interesa (Narodne novine, br. 26/11., 12/12., 126/12., 57/15., 98/19., 143/21.)
17. Zakon o tajnosti podataka (Narodne novine, br. 79/07., 86/12.)
18. Zakon o upravnim sporovima (Narodne novine, br. 20/10., 143/12., 152/14., 94/16., 29/17., 110/21.)
19. Zakon o zaštiti osobnih podataka (Narodne novine, br. 103/03., 118/06., 41/08., 130/11., 106/12., 42/18.)

III. USTAVNOSUDSKA I SUDSKA PRAKSA

1. Társaság a Szabadságjogokért protiv Mađarske, zahtjev br. 37374/05, presuda od 14. travnja 2009.
2. Odluka Ustavnog suda RH U-III-1267/2015, od 21. studenog 2017.
3. Odluka Ustavnog suda RH U-III-2599/2012 , od 7. travnja 2016
4. Odluka Ustavnog suda RH U-III-5112/2011, od 7. travnja 2016.
5. Odluka Ustavnog suda RH U-III-4572/2018, od 10. ožujka 2020.
6. Šeks protiv Hrvatske, zahtjev broj 39325/20, presuda od 03. veljače 2022.

IV. OSTALO

1. GONG, <https://gong.hr/>, 5. siječnja 2023.
2. Imamo pravo znati, <https://imamopravoznati.org/help/about> , 3. siječnja 2023.
3. Izvješće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama za 2021., <https://pristupinfo.hr/wp-content/uploads/2022/03/1.-Izvjescje-o-provedbi-ZPPI-za-2021.pdf?x57830> , 10. prosinca 2022.

4. Izvješće o provedi Zakona o pravu na pristup informacijama za 2019. <https://www.pristupinfo.hr/wp-content/uploads/2020/03/Izvj%C5%A1%C4%87e-o-provedbi-ZPPI-za-2019.pdf?x57830> , 10. prosinca 2022.
5. Konvencija o pristupu službenim dokumentima, <https://rm.coe.int/1680084826> , 17. veljače 2023.
6. Međunarodni dan prava na pristup informacijama, <https://pristupinfo.hr/medunarodni-dan-prava-na-pristup-informacijama-2/> , 22. studenog 2022.
7. Pani, Kuratko, Aleksandra Pani, Kuratko, Aleksandra, Otvorenost i transparentnost Hrvatskog sabora, <https://gong.hr/wp-content/uploads/2021/09/Otvorenost-i-transparentnost-Hrvatskog-sabora.pdf> , 6. ožujka 2023.
8. Brkić, Neven, Povjerenik za informiranje, <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/26131> , 3. veljače 2023.
9. Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa, <https://www.sukobinteresa.hr/hr/o-povjerenstvu> , 22. prosinca 2022.
10. Smjernice o transparentnosti na temelju Uredbe 2016/679, <https://azop.hr/wp-content/uploads/2020/12/smjernice-o-transparentnosti.pdf> , 20. prosinca 2022.
11. Smjernice za provedbu Zakona o pravu na pristup informacijama, Ponovna uporaba informacija, <https://www.pristupinfo.hr/wp-content/uploads/2019/01/Smjernice-Ponovna-uporaba-informacija-1.pdf> , 5. prosinca 2022.
12. Vodič kroz članak 10. Europske konvencije o ljudskim pravima, <https://uredzastupnika.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Edukacija/Vodi%C4%8D%20kroz%20%C4%8Dl.%2010%20Konvencije.pdf> , 20. prosinca 2022.

Izjava o izvornosti

Ja, Dora Iričanin, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio/-la drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Dora Iričanin, v.r